

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an . . . 14— "
 Pe 3 luni . . . 7— "
 Pe o lună . . . 2 40 "
 Numărul popular:
 Pe un an . . . 4— Cor.
 Pe jumătate an . . . 2— "
 Pentru România și
 America . . . 10— franci.
 Numărul de zi pentru Ro-
 mânia și străinătate pe an
 40 franci.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Batthyányi Nrul 2.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Mulțămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 filerl.
 Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.
 Telefon pentru oraș, co-
 mitat și interurban Nr. 730.

Ziua libertății

Ne închinăm Ție, zi mare, zi de bărbăție, zi izbăvitoare. În clipele acestea sufletul nostru se întoarce spre imaginile vrednicilor noștri părinți și cu admirație le mulțumim pentru suferințele lor de veacuri, pentru jertfele lor nespuse, pentru bărbăția lor vitejească. Că ne-au păstrat neatinsă și nevătămată ființa noastră de Români și ne-au lăsat scumpă moștenire iubirea lor de neam și îndemnul spre jertfă pentru nepoți și strănepoți până la sfârșitul nepătruns al vremii.

Ziua de 3/15 Maiu 1848 rămâne pentru vecie piatra unghiulară a vieții noastre naționale pe pământul câștigat de strălucitorii noștri strămoși prin sabia legionarilor de lumi cuceritori și dat civilizației omenesți prin munca lor de fericiri pământești roditoare.

Și strașnic și puternic a fost simburile romanic în viața aceasta mai oțelită prin furtuni și nici odată slăbită în ființa ei etnică de Latini. Înainte de aceasta cu cinci sute de ani, scria cronicarul Bonfiniu iubitor de adevăr: „*Coloniile și legiunile romane, copleșite de barbari, țin încă limba romană și ca să nu o peardă cu totul, atât se luptă de tare, încât se pare că nu s'au bătut atât pentru ținerea vieții cât pentru incolumitatea limbei. Căci socotind bine deseale inundațiuni ale Sarmaților și ale Goților, apoi erupțiunile Hunilor, Vandalilor și ale Gepizilor, incursiunile Germanilor și ale Longobarzilor, cine nu se va mira foarte, că încă s'au ținut urmele limbei romane între Daci și Goți*”.

Robiți de furtuni barbare, risipiți, spo-

liați, lipsiți de puterea fortificatoare a împreunii vieții în aceeași alcătuire de Stat, strămoșii noștri au îndurat toate nefericirile lumii, dar nici o putere lumească nu a fost îndestulătoare ca să-i silească a renunța vr'odată la sufletul lor de Români. Au răbdat îndelung și au așteptat. Năpraznic au lovit câte odată în dușman și adese prin faptele lor vitejești se întrezăria eroismul fără seamăn al legionarului nebiruit. *Ura* unei lumi întregi s'a năspustit asupra lor, dar mare a fost *iubirea* lor de neam.

Când razele lumii noi au ajuns prin munții și văile câmpiilor lor, ele s'au revărsat asupra unui pământ roditor și numai decât a înflorit în acest sfânt și binecuvântat pământ floarea frumoasă a dorului de libertate. Români disprețuiți, Români robiți, Români despoiați de cele mai elementare drepturi omenesți, iată, la cel dintâiu răsunset al chemării geniului libertății din munți și văi și câmpii aleargă spre lumina ce răsăria și pe Câmpul Libertății și din patru zeci de mii de piepturi ca un uragan răsună jurământul măreț pe steagul sfânt al luptei pentru dreptate.

Barbarii au risipit modestul semn văzut al marelui jurământ din Câmpul Libertății, dar cu atât mai nepieritor s'a așezat monumentul hotărârei bărbătești al strămoșilor în piepturile noastre și se va transpune prin generații în generații până în veci.

Ziua de 3/15 Maiu 1848 a pus temelie neperitoare a credeului nostru românesc. Dupăcum veacurile barbare ne-au putut spolia de libertate, ne-au putut jefui toate bunurile pământești, ne-au putut risipi sub multe stăpâniri, ne-au pu-

tut arunca în noaptea oarbă și plină de suferinți a neștiinței, dar niciodată n'au putut să ne desbrace de ființa noastră românească, tot astfel părinții noștri au realizat pe Câmpul Libertății mai întâiu și mai presus de toate ca cel mai de căpetenie postulat al națiunii românești, *recunoașterea și asigurarea dreptului la naționalitatea noastră românească*.

Aducem-ne aminte în ceasul acesta de glasul străbunilor noștri, care acum șasezeci și trei de ani a răsunit prin graiul apostolului Simeon Bărnuțiu înaintea sfântului altar din biserica Blajului:

„Fiilor! Noi încă am fost nu odată în împrejurări grele, cum sunteți voi astăzi; noi încă am fost încunjurați de neamici în pământul nostru, cum sunteți voi astăzi și de multeori am suferit doar și mai mari rele decât voi.

Fost-am cu Goții, dar nu ne-am făcut Goți. Fost-am cu Hunii, dar nu ne-am hunit. Fost-am cu Avarii, dar nu ne-am avarit. Fost-am cu Bulgarii, dar nu ne-am bulgărit, cu Rușii și nu ne-am rusit, cu Ungurii și nu ne-am uncurit, cu Sașii și nu ne-am nemțit.

Așa este fiilor! Nu ne-am uncurit, nu ne-am rusit, nu ne-am nemțit, — ci ne-am luptat ca Români pentru pământul și numele nostru, ca să vi-l lăsăm vouă dimpreună cu limba noastră cea dulce ca cerul sub care s'a născut.

Nu vă nemțiți, nu vă rusiți, nu vă uncurizați nici voi, rămâneți credincioși numelui și limbei voastre, apărați-vă ca frații, cu puteri unite, în pace și în războiu. Vedeți cum ne-am luptat noi pentru limba și romanitatea noastră, luptați-vă

DIN POVEȘTILE CLASICE

Curiosul pedepsit*)

Erau odinioară la Florența, în Italia doi tineri, anume Anselmo și Lotario, amândoi cavaleri de neam bun și cu dare de mână. Fiind de aceeași vîrstă și avînd aceleași gusturi și apucături, trăiau atât de legați unul de altul, încât lumea le zicea *prietinii nedespărțiți*. Anselmo era de fel mai iubet, îi plăcea s'alerte după drăguțe, pe câtă vreme Lotario umbla la vînătoare, la care avea deosebită aplecare; dar și Anselmo își părăsea ușor drăguțele de hatîrul lui Lotario, precum și Lotario, de dragui lui Anselmo, da bucuros uitării petrecerea vînătorului.

Pe neastămpăratul Anselmo l'a prins în mrejele ei o tînără frumoasă, Camilia, și atîta l'a amețit, încât l'a hotărît s'o ceară în căsătorie. Unirea lor era foarte potrivită, fiindcă și dînsa îl iubea, și peste puțin s'a și făcut cununia.

În zilele d'întîi după aceasta, Lotario mergea să-și vadă prietinel după obiceiul său de mai

*) Această povestire se găsește în istoria prodigiosului *Don Quixote de la Mancha* al ilustrului Miguel Cervantes-Saavedra. (1547—1616) Pentru unii povestitori din ziua de astăzi, publicarea unei așa lucrări de artă ar putea părea o umilitoare ironie, ca și trecerea unui meteor înflăcărat, prin înalt, pe d'asupra unor focuri de artificii. Altoro însă, mai puțin susceptibili, le poate fi de mare folos, luminându-le un moment aspra cale a artei literare. — Dăm aci povestea aceasta în traducere liberă. În privința formei deosebite românești, traducătorul își rezervă toate drepturile garantate prin legi. (I. L. C.)

nainte. Dar încet-încet a rărit-o cu vizitele: nu că se temea să deștepte vre-o bănuială în sufletul prietinelui său, dar nu vrea să dea de vorbă lumii rele, trăind așa prea de aproape în casa unei tinere de curând măritate. Anselmo luând seama la asta, i-a spus lui Lotario, că mai bine nu se 'nsura, decât să ajungă a vedea răcindu-se astfel bunul lor prieteșug; apoi l'a rugat să-i vie iarăși ca mai înainte în casă, că și nevastă-sa ar fi foarte măhnită, aflînd, că dînsa e pricina răcelii dintre cei doi *prietini nedespărțiți*. Lotario n'a mărturisit adevărata pricină a purtării lui, ci a căutat să născocască feldefel de cuvinte; dar, văzînd, că Anselmo stăruie și nu vrea s'asculte de nimic, s'a gândit să-i facă pe plac, să împace cât o putea mai bine prietinia și cumînția.

A trecut cîtăva vreme astfel; Anselmo se tot plîngea, că prea rar îl vede pe prietinel său, iar Lotario se ferea cât putea de îndemnul bunului prieteșug. Într'o zi când cei doi prietini se plimbau împreună, tînărul însurățel a vorbit astfel:

„Iubite Lotario, tu mă vezi pe mine om în floarea vîrstei, cu avere frumoasă, avînd o soție după dorul inimii mele, și un prietel ca tine, cel mai bun și mai statornic prietel de pe lume... și gîndești, că eu trebuie să fiu fericit... Să nu crezi asta, că te amăgești; nu sunt fericit de loc. O dorință ciudată, smintită poate, mă urmărește și mă chinuie; cu judecata n'o pot birui; stăpînirea ei n'o mai pot înfrîna. Ți-o spun ție, prietel; ai milă de rătăcirea mea, și gîndește, că

sau dorința asta, trebuie să mi-se 'mplinească, sau dacă nu, eu trebuie să mor.”

Lotario, îngrijat de vorbele astea, a strîns cu dragoste mîna lui Anselmo și i-a făgăduit că va face orice pentru liniștea lui.

„Află așadar, a urmat acesta, taina mea de care față cu orcine altul decât tine m'aș rușina, taina dela care mi-atîrnă viața... Vreau să pun la încercare pe nevastă-mea; vreau să m'asigur, că mă iubește; că cu orice făgăduieli, stăruință, sau daruri și cu toate silințele, nu i-ar fi cu puțință cuiva s'o scoată din mîni; însărit vreau să-i pun credința și cinstea la cea mai grea cumpănă... Și fiindcă nu cunosc pe nimini mai vrednic de iubit, pe tine te-am ales pentru încercarea asta. Dacă nu vei putea tu să birui pe Camilia, atunci sunt sigur că este nebiruită: mă voi bucura de fericire și de liniște fără de nici o îndoință, și numai ție am să ți le datoresc. Iar dacă, din nenorocire, stăruințele tale pe lingă dînsa și-ar făgădui vre-o isbîndă, te cunosc ce prietel imi ești; sunt liniștit, știu că n'are să te lase cugetul a merge mai departe. Orșicum, cu tine, imi știu și cinstea la adăpost și-mi îndeplinesc și dorința pe pe care numai moartea mi-o poate stinge.”

Lotario a stat mult pînă să răspundă, privind în ochii prietinelui; pe urmă i-a zis:

„Ascultă-mă, iubite Anselmo... Dacă n'aș fi bănuit, că pe mine vrei să mă pui la încercare, nu te ascultam pînă n'capăt... Eu cred, că n'ai vorbit serios, și nu vreau să-ți amintesc, că unui prietel îi faci mare cinste cerîndu-i orice jertfă,

și voi și le apărați ca lumina ochilor voștri, până ce se va restaura Capitoliul și va trimite la voi senatul și poporul roman pe Traian cu legiunile peste Dunăre, ca să vă încoroneze cu laurul nemuririi pentru constanța și bărbăția voastră!"

Auzim glasul și simțim sufletele noastre întărindu-se în credința și nădejdea strămoșilor noștri mult și îndelung suferitori. *Principiul de naționalitate* rămâne pe veci piatra unghiulară a tuturor aspirațiilor noastre ca neam deosebit între neamurile lumii. E dulce libertatea, prețuim lumina învățături, dorim ferbinte bunăstarea materială, cerem cu stăruință drepturile politice, dar nici libertate, nici învățatură, nici bunăstare, nici drepturi politice nu ne trebuiesc fără naționalitate.

Sunt grele zilele, prin care trecem. Mii de primejdii ne împresoară. Dușmanii s'au întărit și prețuind și ei sufletul neperitor mai presus de vremelnicele bunătați, ni le-ar lăsa pe acestea, dar sufletul ni-l cer. Naționalitatea noastră vreau să ni-o răpească și în sălbateca lor vânătoare după sufletul nostru românesc cu înțeleaptă șiretenie au spart rândurile noastre luptătoare căutând așa izbânda ușoară.

Măhniți suntem, dar nădejdea nu o pierdem. În această sfântă zi a libertății ne întărim inimile și privind cu ochii noștri sufletești la marea adunare din „Câmpul libertății” jurăm și noi credința neperitoare naționalității noastre românești. Pentru ea trăim, pentru ea murim.

Ascultați încă odată cuvântul lui Simion Bărnuțiu:

„Fără naționalitate nu e libertate, nici lumină nicăiri, ci pretutindenea numai catene, întunec și amortire. Aceea ce este apa pentru pești, aerul pentru sbrătoare și pentru toate viețuitoarele, ce este lumina pentru vedere, soarele pentru creșterea plantelor, vorba pentru cugetare: — aceea e naționalitatea pentru orice popor; într'ânsa ne-am născut, ea este mama noastră; de suntem bărbați, ea ne-a crescut; de suntem liberi, într'ânsa ne mișcăm; de suntem vii, într'ânsa trăim; de

suntem supărați, ne alină durerea cu cântecele naționale; prin ea vorbim și astăzi cu părinții noștri, cari au trăit înainte de mii de ani; prin ea ne vor cunoaște strănepoții și posteritatea peste mii de ani. Naționalitatea e îndemnul cel mai puternic spre lucrare pentru fericirea genului omenesc. Pe care nu-l trage inima a lucra numai pentru a națiunii sale glorie și fericire, acela nu e decât un egoist pentru umanitate, pe care e păcat, că l-a decorat natura cu formă de om. Naționalitatea e libertatea noastră cea din urmă și limanul salutei noastre viitoare. Numai libertatea aceasta n'a răpit-o până acum nici un barbar dela Români, după ce le-au luat toate. De 17 secolii se luptă neamul Român în depărtata Dacie cu toate turmele barbarilor, și ancora aceasta a ținut naia română în contra tuturor valurilor, de nu s'a cufundat în abisul pieririi cu barbarii dimpreună“.

Învățătura aceasta a lăsat-o nouă moștenire marea zi de 3/15 Maiu 1948. Ne închinăm Ție, zi mare, zi de bărbăție, zi izbăvitoare!

Corruption and Reform in Hungary

A study of electoral practice

by

R. W. Seton-Watson

D. Titt (Oxon)

— Urmare —

3. Dacă alegătorii sunt împiedicați de-a ajunge la urnă și se poate dovedi că votul lor ar fi despoiat pe candidatul învingător de majoritatea sa. (§ 3) 12. ³⁴⁾

4. Dacă alegătorii își respinși din partea președintelui alegerii (§ 3. 13).

5. Dacă președintele alegerii calcă dispozițiile legii, cu gândul de-a falsifica rezultatul alegerii în favorul celui ales. (§ 3, 16).

(6.) Dacă președintele de alegere nu deschide votarea la ora și timpul hotărât (§ 3, 17).

(7.) Dacă refuză să primească numirea unui candidat (§ 3, 18).

(8.) Dacă nu permite, ca reprezentanți de-a partidelor să fie de față. (§ 3, 19).

³⁴⁾ Pe baza paragrafului acestuia, așa cum zace, s'ar părea că nu e nulă alegerea, când alegătorii au fost oprîți ce e drept dela urnă, dar s'ar putea dovedi, că această împrejurare n'a influențat rezultatul.

(9.) Dacă anunță retragerea unui candidat, care nu s'a retras! (§ 3, 24).

(10.) Dacă hotărârile referitoare la închiderea votării sunt neluate în seamă (§ 3, 26).

(11.) Dacă persoana proclamată de el de deputat n'a întrunit majoritatea absolută! (§ 3, 27).

§. 4 se ocupă mai departe cu „voturile persoanelor, a căror nume nu figurează în registre” și „voturile, cari au fost notate pe listă de persoane neautorizate”. Cu alte cuvinte, legea contemplează abuzurile cele mai grave din partea înșiși oficianților săi, și precauțiunile acestea spun o poveste cu mult mai elocventă, decât chiar plângerile jertfelor abuzului electoral.

Intr'aceea, chiar această lege sancționează direct corupția, sub manta câtorva formalități ce le prescrie.

Cu alte cuvinte, candidatul poate să-și transpoarte alegătorii la urnă pe spesele legii, cu restricția, că banii să nu treacă peste tarifa legală. Dar nu se face nici o încercare să se controleze suma de fapt plătită, o astfel de control ar și fi imposibilă. Alegătorii, cari vin din depărtări, pot fi prevăzuți cu mîncarea necesară (§ 7 b) și candidatul poate întreține singuratici alegători în casa lui, „de nu cumva ar trece limita ospitalității obicnuite”. ³⁵⁾ In butul acestor excepții, legea nouă așa cum era formulată pe hârtie, părea mult promițătoare; dar în praxă ne putem aștepta că autoritățile locale să-și mențină tot reputația veche. Efectele demoralizatoare ale acestui sistem asupra caracterului moral al țărănimii, și asupra societății întregi, nu pot fi relevate cu destulă emfază; și unul din meritele cele mai adevărate a mănunchiului de deputați nemaghiari este înfierarea din parte-le a corupției electorale, și încercarea de-a se adresa mai mult la intelectul și inima alegătorilor lor, decât pofta nesațioasă și buzunarele lor.

Bine înțeles nimenea nu va cunoaște vredodată sumele folosite de guvern în cei din urmă patruzeci de ani spre scopuri electorale; dar scandalele, cari au fost scoase la iveală în primăvara an. 1907 lasă de bănuț, că foarte probabil sume considerabile au fost rulate din budget pentru spese electorale ne'ncunjurat de lipsă. D. Ungron, cunoscutul clerical independist, nu a ezitat să acuze în 1900 pe baronul Bánffy, că n'ar fi predat succesorului său fondul electoral al partidului liberal; și cu toate că constatările d-lui Ungron nu sunt pururea vrednice de tot crezământul, totuși existența unui atare fond cu greu poate fi trasă la îndoială. In legătură cu acestea nu putem face lucru mai bun, decât să cităm din o adresă (Novembre, 1898) înaintată de partidul național, de sub șefia contelui Albert Apponyi: „Ministrul președinte a declarat parte în enunțaiunile sale anterioare parte în

³⁵⁾ 1899, XV § 9.

dar că-l jicnești adânc cerându-i fapte vinovate. Cere să-mi dau viața pentru tine; asta ești în drept să mi-o ceri, și ți-o dau bucuros; dar nu mi cere să fac o faptă urită“.

Anselmo a ngălbenit și a plecat capul...

„Cum? a urmat Lotario, mai blând... E adevărat ce mi-ai spus? Vrei să ispitesc eu pe nevastă-ta!... Dar tu, nenorocitul, o crezi cinstită și fericirea ta atiră dela această credință! pentru tine e bine să se 'ntempe ceea ce nădăjduiești, creace dorești, adică să rămână femeea cinstită: și cinstită are să și rămână, eu de asta nu mă 'ndoiesc... Atuncea, spune-mi, ce ai câștigat? ce folos ți-a adus această înșelătorie? Nimic alt, fără numa căință veșnică... Să nu-mi spui că nimini altul n'are s'o știe. Tu, tu singur o să-ți amintești totdeauna, că fără nici un cuvânt ai supus la ocară pe cea mai curată soție; tu însuși ai să te mustri fără 'nctare, fără să te mai poți bucura o clipă de dragostea ei; fiindcă un glas tainic îți va șopti mereu, spre a-ți amări viața zi și noapte, că nu mai ești vrednic de așa bucurie...“

Vezi dară, iubite Anselmo, că-ți vorbesc numai și numai de ce datorești ție însuși și soției tale... Nu-ți mai spun nimic de ce-mi dorești mie: asta să ți-o spună prietinia ce mi-ai arătat-o în todeauna“.

Anselmo a ascultat posomosit, și, după ce a stat mult la gânduri, a zis încet și măhniț:

„Lotario, numai un singur cuvânt am să-ți mai spun: sunt bolnav, și sunt sigur că am să

mor de asta, dacă tu nu vrei să mă lecuiești. Omenia și cuminenția ta și-au făcut datoria; gândește-te acuma dacă prietinia ta nu va fi cuprinsă de muștrare când eu, pierzându-mi nădejdea în ajutorul tău, m'oiu duce să-l cer altuia, să încredințez cine știe cărui lipsit de omenie cinstea mea și a Camiliei, liniștea și fericirea mea... Căci sunt hotărît să fac și asta, dacă tu nu vrei să mă scutești de așa primejdie, lăsându-te pe voia slăbiciunii, nebuniei mele. Îți făgăduiesc, mă jur că numai o singură încercare îmi va fi de ajuns... Camilia d'ntrodată n'are să greșescă; nu-ți cer mai mult, și voiu fi liniștit apoi toată viața“.

Lotario s'a îngrozit auzindu-l pe Anselmo că are de gând să încerce cu altul, și numai decât s'a hotărît.

„S'a isprăvit, a zis Lotario... Dacă omenia, cuminenția, dreapta judecată nu mai au nici o putere asupra gândului tău, atunci trebuie să ascult numai de glasul prietiniei și să-ți mulțumesc nebuniei. Nu da nimănui însărcinarea pentru care m'ai ales pe mine: îți făgăduiesc să-ți îndeplinesc pe deplin dorința...“

La aceste cuvinte, Anselmo îi sare de gît și-l stringe în brațe cu căldură; îi mulțumește din suflet și-i cere, îl roagă să înceapă îndată a se legă de Camilia. Lotario s'a nvoit și plin de compătimire pentru sminteala lui Anselmo, a făgăduit că va merge să prânzească la ei chiar a doua seară. Și, în adevăr, a și mers.

Camilia l-a primit cu inima deschisă ca orice prietină nevinovată. D'abia s'a sfârșit masa, și

Anselmo, spunându-le că are numai decât treabă în oraș, a plecat grabnic, foarte încântat că-i lasă singuri între patru ochi. Lotario toată vremea a vorbit cu Camilia despre soțul ei, despre dragostea lor, și despre fericirea unei bune căsnicii. Camilia era și ea de părerea lui, și așa au stat amândoi de vorbă frumos vreo câteva ceasuri, după care Lotario a plecat de acolo. Anselmo îl aștepta în uliță și, cum a dat cu ochii de el, l-a întrebat:

— Eil ai făcut ceva? i-ai spus că ție dragă? Ce-a zis? Ai?

— N'am putut, a răspuns Lotario, să încep deodată; e greu așa numaidecât... Dar am cam adus vorba pe departe și crez, că peste puțin să-ți spun ceva mai mult.

— Bine, a răspuns Anselmo, răbdare! trebuie răbdare... Din partea mea fii sigur, că te ajut cât se poate; în fiecare zi am să vă las singuri și așa încât ea să nu poată cărmă.

In adevăr, acele întâlniri au urmat așa vreo două săptămâni. Lotario nu a făcut nimic în toată vremea asta; dar a început să-i fie frică de Camilia, care din ce în ce și ea frumsețe și ea blândețe, i-se părea și mai fermecătoare și mai primejdioasă. De aceea mereu îi spunea lui Anselmo, că toate silințele îi sunt zadarnice; că femeea nu numai nu-i dă nici o nădejde, dar încă l-a amenințat că o să-i închidă ușa, ba chiar o să-l spună lui bărbatu-său.

— Foarte bine a zis Anselmo; dar pînă acu i-ai vorbit numa; trebuie să-ncepi a-i face și

celea de-o dată mai recentă, că e datorința și slujba guvernului, să colecteze, controleze și împartă bani electorali pentru sprijinirea candidaților oficiali, și să se folosească de puterea organelor civile. Cu un cuvânt afirmația obraznică a baronului Banffy, că nu s'a făcut de loc vre-un uz necorect cu banii, la alegerile din 1896, nu trebuie luată în serios; a avea, a fost întimpinată din partea camerei cu același aer, cu care a fost enunțată. În decursul aceleiași debateri (Febr. 17, 1898) d. Röhnczy, deputat liberal, afirmase înaintea parlamentului întreg, că la „alegerile lui Bánffy“, guvernul a spesat 6 milioane coroane pentru doborârea candidaților opoziției. Aserțiunea d-sale, a fost se înțelege combătută și a recunoscut ulterior că nu e în poziție de-a putea dovedi suma exactă.

Dar când a mărturisit că însuși a primit cu acel prilej 9000 coroane și 4000 cor. la ambele alegeri de mai înainte, mărturisirea lui a fost primită din toate părțile ca făcută bona fide³⁶). Bine înțeles că nu-i numai decât ceva desonorator în darea de sprijin bănesc unui candidat sărac din partea partidului său; esența lucrului stă în constatarea chipului cum a fost folosită o mare parte din această sumă și în sprijinul nemijlocit și activ primit de candidații agreați, din partea autorităților executive centrale și locale. Mai apoi e deosebite ca ceriu de pământ între fondul electoral al unui partid și a guvernului. E ast din urmă, care se află în Ungaria și la așa poreclitele alegeri „curate“ a d-lui Széll (1901) și a contelui Tisza (1905) sprijinul dat de guvern candidaților guvernamentali a fost socotit la aproape 10 coroane de fiecare alegător. Spre pildă într'un cerc cu 1000 alegători, candidatul agreat ar primi dela 8000 până 10,000 cor. și s-ar întocmi treburile în conformitate cu aceasta³⁷).

³⁶) În 11 Iulie, 1891. d. Carol Eötvös, cunoscutul deputat independist, a recunoscut că candidatura sa la Papa Va costat 6,200 coroane (dintre cari 800 n'au fost folosite în chip legal), dar susținea, că rivalul său, mai târziu ajuns secretar de stat, ar fi spesat peste 40,000 cor. ca să obțină o majoritate de 11 voturi.

³⁷) Am fost asigurat că nu mai puțin de 500,000 cor. s'au spesat la 8 alegeri în singurul cerc al Liptó-S.-Miklós-ului, pentru garantarea reușitei d-lui Lányi, membru al Cabinetului Liberal. E superflu să notăm, că o astfel de afirmare nu poate fi dovedită; dar împrejurarea, că un om, ca și acela, care m'a informat a putut s-o țină cel puțin de posibilă, e foarte sugestivă. Algorca lui Tisza la Arad în Iunie 1910, față de leaderul independist d. Barabás Béla, se colportează că a costat la 600,000 cor., cu toată și aici orice dovadă e imposibilă.

daruri: pe o femeie cât de tare, o birui cu galantomia. Iacă patru mii de scuzi de aur; cum-pără, rogu-te pietre scumpe și giuvaeruri și dă-i-le Camliei.

Lotario i-a răspuns, că asta este o bătaie de joc, că el nu întrebuințează așa mijloace rușinoase. Dar Anselmo i-a făgăduit, că asta este cea din urmă încercare; iar Lotario, deși sătul să-l tot înșele, s'a hotărât să-l înșele mai de parte.

Însfârșit, după vre-o câteva zile, ieșind Lotario dela Camilia, i-a spus prietinelui, că darurile ce i-le dusese au supărat-o atâta, încât l-a ocărit ca pe un nerușinat și i-a poruncit să nu-i mai calce prin casă, să nu-l mai vază în ochi. Anselmo îl asculta trist și nemulțumit:

— Ah! Lotario, Lotario! ce puțin te-arăți tu vrednic de prieteneasca mea încredere! Am văzut, am auzit tot; eram ascuns în cămăruța de-alături. Nu i-ai spus nici o vorbă, și dupăcum v'am auzit cu vorbind, văd, că din nenorocire tu n'ai de gând măcar să-i pome-nești de dragoste.

(Va urma)

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,

ARAD, vis à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Elz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Manifestația de doliu pentru Paulina Lucaciu

Eri Duminecă, a avut loc înmormântarea veneratei martire, doamna Paulina dr. Vasile Lucaciu. Ziua senină de primăvară și podoabele de flori și ghirlande aromitoare făceau un aer sfânt, din care se înălța o nesfârșită pietate. În lacrimile sincere și curate ale celor cari au iubit și admirat pe aceea care s'a dus întru Domnul, vibra jalea unui neam întreg. Nu putea fi imn, care s'o slăvească mai frumos de cât acele lacrimi ale simțirei îndurerate până la uitarea de sine — și au plâns-o toți cum plâng credincioșii pe un apostol, care îi părăsește pe pământ pentru a-i fericii în ceruri.

Din toate părțile apropiate, poporul nostru a luat parte la înmormântare; mulți au venit din depărtări, spre a depune la mormântul neuitatei, prinosul regretelor lor sincere. Poporul acesta recunoscător și nenumăratele telegrame de condolențe, trimise dela Români din toate părțile lumii, au fost o duioasă mângâiere pentru sufletul zdrobit al prea iubitului nostru luptător și martir dr. Vasile Lucaciu.

Înmormântarea nobilei matroane și martire, a dovedit iarăș devotamentul fără margini al poporului nostru, pentru acei cari suferă pentru el și fericirea lui. Manifestațiunile acestea de devotament erau așa de adânc simțite și atât de sfâșietoare, că și streinii privitori, erau mișcați și fără voie își însușiau tristețea tuturor.

Onoare aceluia popor care știe să-și răsplătească pe aleșii și martirii lui, cu iubire și devotament în viață, cu recunoștințe și fapte frumoase după moartea lor, avându-i apoi în suflet ca pildă și ca ideal.

Și aceea care a fost Paulina Lucaciu, va trăi vecinic, cu sufletul ei, printre femeile române, cari își vor întrupa sufletește, întreaga abnegațiune, curata simțire, și dragostea sfântă de neam a marei femei care și-a îndeplinit așa de frumos menirea sa.

Prea ușoară fie-i țărâna...

Rămâe sub pacea eternă a bunului Dumnezeu...

Asasinarea deputatului Andreiu Achim

Un atentat revoltător unic în felul său a turburat liniștea provincială a orașelului Bichișciaba. Fiii proprietarului Mihaiu Zsilinsky în modul cel mai neomenesc au extirpat contrarul politic al tatălui lor, asasinându-l în casa lui proprie. E un simptom trist al spiritului ungueresc demoralizat, felul cum se delătură contrarii de principii, pătrunzând des-de-dimineață înarmați în dormitor, pentru a răpune potrivnicul lipsit de arme.

Ceeace a îndemnat pe frații Zsilinsky la acest omor e mentalitatea ciudată ce stăpânește azi cercurile elitei maghiare, în ce privește aplanarea pe cale cavaleriească, a unor conflicte de ordin politic.

E de-a dreptul infam, să pătrunzi cu arma încărcată în casa unui om, care n'are poate alt păcat, decât acela, de a fi de alte principii și de a spune câte un adevăr crud în fața celor ce se bucură de toate privilegiile unui strat social învechit. Și frații Zsilinsky astfel au purces. Con-

sternați — zic dâșii — de modul pamfletar în care capul partidului țărănesc Andreiu Achim a calomniat pe tatăl lor, rivalul acestuia, erau deciși să ieie satisfacție pe orice cale dela Achim. Duminecă dimineața au plecat frații Andreiu și Gavril Zsilinsky la deputatul Achim să-i ceară socoteala. Acesta era încă culcat. Provocat fiind din partea fraților Zsilinsky să retracteze pe o cale oareși care cele susținute în „Békésmegyei Friss Ujság“ despre tatăl lor, Achim, brusc dela fire, le-a declarat scurt, că n'are să le dea satisfacție pentru cele scrise, convins fiind despre adevărul lor. Suceptibili cum erau frații Zsilinsky la auzul acestora porniră să-l insulte în modul cel mai murdar pe „țărânuț laș“. Se încaieră. Achim, bărbat în plină putere, de o construcție puternică, a fost mai tare. Văzând deci fratele cel mai mic că nu pot cu el, a scos revolverul, descărcându-l asupra nenorocitului Achim.

Gloantele i-au ciuruit intestinele și zdrobit rărunchiul lui Achim. Satisfăcuți de isprava ce au făcut-o, frații în urma incidentului au părăsit casa lui Achim, lăsându-l scaldat în sânge în grija sorții. Au mers de-adreptul la Giula, unde s'au denunțat poliției, aceasta însă nu a ținut de cuviință să-i aresteze.

Vestea omorului cu iuțea fulgerului a străbătut orașul, care consternat de asemenea ticăloșie avea aspectul unui cuib de vespi înfuriați. Cu mic cu mare au încunjurat casa iubitului lor deputat muribund.

Spiritul public e consternat adânc, încât poliția prevăzând o formală revoluție a cerut miliție și jandarmi. Când salvarea a transportat pe grav rănitul Achim la spital de-alungul străzilor mulțimea lăcrăma, văzând neputința adoratului său deputat, care nefiind capabil să vorbească, cu ei, le făcea semn de adio. Vulgul surescitat de această întâmplare fatală intenționa să dea foc casei lui Zsilinsky, dar a fost împiedecat de jandarmerie.

Pe Achim l-au operat. I-au scos gloantele din pânțele, dar leziunile erau așa de grave încât medicii din primul moment au renunțat la viața lui. Prietenii deputatului atacat în mod atât de revoltător au avizat nevasta și fiicele lui Achim, cari petreceau în Budapesta. Pe când au sosit, aproape divinizatul deputat al țărănilor din Bichișciaba Andreiu Achim după o grea agonie a decedat.

Achim e deci mort. A murit asasinat în mod tâlhăresc de două porodițe ale unui proprietar mare, pe care atâta vreme îl împiedecase Achim să-și facă mendrele pe socoteala bieților oameni, cari cu sudoarea feței lor își agonisesc pâinea cea de toate zilele. Și asasinii? Asasinii lui sunt încă liberi. Doar au folosit arma în legitimă apărare. Doi înarmați în contra unui fără arme, pătrunzând în dormitor, umblau să-și câștige satisfacție cavaleriească. Intențiunile lor, — nu vedeți — erau cele mai nobile. Sunt ei de vină, că Achim a voit să-i asasineze?

Da! În Ungaria e depiîn justă o asemenea raționare. Să nu ne mirăm deci, dacă se va umple pocalul amărăciunii și va urma judecata vulgului nedreptățit de veci.

Români și votul universal. Comitetul executiv al clubului deputaților naționaliști a ținut în Budapesta o conferință sub prezidenția d-lui dr. Teodor Mihali, în care s'a debătut moțiunea votată de adunarea populară dela Igrîș și s'a hotărât, ca în toate ținuturile locuite de Români să se țină adunări populare în chestia votului universal.

Tricolorul românesc. Față de știrea referitoare la admiterea purtării tricolorului românesc „Agenția telegrafică unguerescă“ primește știrea, că toată ordinațiunea confidențială comentată de o parte a presei românești se reduce la o instrucție a jandarmeriei în sensul, că tricolorul românesc nu trebuie calificat în orice caz ca mani festație.

a reușit să corespundă pe deplin însărcinării ce i-s'a dat.

În mai puțin de-o lună și jumătate, s'a ridicat în aripa stângă a Castelului Sant Angelo, — în partea numită „Il bastione di San Paolo“ — pavilionul nostru. E o clădire construită în stil țărănesc, cu o poartă arcuită pe care se cește inscripția: *Casa Rumena*. Are o prispă împodobită cu plante și flori și două camere, — cea de-a doua având de-asemeni o prispă laterală. E pentru întâia-ori că arhitectura românească se prezintă într'un mediu artistic atât de bogat și de glorios ca cel italian, și putem spune cu mândrie că stilul nostru național cu „eleganța lui simplă“ — cum scrie un ziar italian — a făcut cea mai frumoasă impresie. Se cuvine să adresăm laudă arhitectului, d. Giulio Magni, un valoros artist, care a trăit mulți ani în România și a pătruns spiritul artei noastre.

În această casă românească, d. Tzigara Samurcaș a aranjat o sumă de lucruri de artă, toate aduse din Muzeul de Etnografie și de alte colecții publice din București. Vom spune pe scurt ce cuprinde Pavilionul.

Pe prispă se afla în ziua inaugurării bustul lui Traian, care acum este trecut în prima cameră. A fost o fericită idee să se așeze aci chipul lui *princeps optimus*, ca un simbol viu și etern al latinității neamului românesc.

Pe pereții primei camere sunt împărtiate un număr de tablouri ale celui mai mare pictor al Românilor, Grigorescu. Câmpia românească, cu cerul ei senin, țăranii și păstorii noștri și vitele blânde, toate aceste motive favorite ale lui Grigorescu, arată cum nu se poate mai bine și mai simpatic, o sumă de colțuri din viața noastră dela țară. De-asupra porții de intrare, două tablouri de Aman: „Hora“ și unul de Tătărescu: „Țărancă purtând pe umeri un snop de grâu“, completează imaginile vieții noastre rustice. Din picturile lui Grigorescu, mai sunt expuse în această cameră, un portret al scumpei noastre Regine în atelierul Său de lucru și „o italiancă“ tablou pe care Grigorescu l-a pictat la Roma.

Mult interes au deșteptat un șir de costume naționale din toate părțile locuite de Români (printre cari Banatul și Macedonia) așezate în vitrine speciale. Motivele artistice ale acestor costume precum și acelea de pe vasele și instrumentele țărănești expuse în aceeași sală au o extraordinară asemănare cu arta populară italiană, mai ales cu aceea din provinciile de sud. Acest lucru a și fost notat de câteva ziare italiene.

În sfârșit mobilierul și ferestrele acestei săli, cadrează perfect cu stilul tablourilor și obiectelor ce cuprinde.

În a doua sală care are un caracter mai sever e expus un portret mare și frumos al Regelui Carol I, datorit pictorului Mirea. Portretul Suveranului e încadrat în draperii de catifea roșie și are de ambele părți mai multe steaguri glorioase din războiul dela 1877. În diferite vitrine sunt expuse apoi obiecte de artă religioasă din veacurile XVI, XVII-a; o miniatură a chivotului dela mânăstirea Cotroceni; o strană veche; un epitaphian; mai multe și frumoase icoane în care se poate constata influența artei bizantine la noi.

De jur împrejurul acestei camere sunt așezate reproduceri de pe principalele monumente din Țară, iar peste ușa ce dă pe prisma laterelor se află o copie în gips de pe poarta mânăstirii Colțea. Covoare românești frumoase se găsesc pe podeala căsuței noastre.

Pavilionul românesc a fost inaugurat deunăzi cu mare solemnitate de către Majestatele lor Regele și Regina Italiei. Sâmbăta trecută la ceasurile 10 dimineața suveranii italieni, urmați de numeroși demnitari ai Statului au pășit pragul casei românești. A fost un moment frumos acela, când Regele Victor Emanuel III-lea a intrat în clădirea pe care fâlfăia tricolorul românesc. În suita regală se afla ministrul de instrucție al Italiei; o delegație a Camerei și Se-

natului; primarul și prefectul Romei și un număr de ofițeri superiori în uniforme strălucitoare. Cortejul regal a fost întâmpinat de Excelența Sa d. Constantin Nanu, ministrul României la Roma, care e tot de-odată și comisar general și de d. Al. Tzigara Samurcaș. Pe prisma casei, d-șoara Simca Nanu, fiica ministrului nostru a oferit Reginei Elena un prea frumos buchet de orchidee și trandafiri, legat în culorile naționale românești. Se mai găseau pe prispă în întâmpinarea suveranilor, tot personalul Legațiunii și un număr de elegente și frumoase doamne românce. Apoi înalții oaspeți au fost conduși de către delegații români prin pavilion. Majestatele Lor au admirat mult toate obiectele expuse, au felicitat pe organizatori și au promis să revină. După o jumătate de oră au părăsit casa românească, salutați cu respect de toate persoanele prezente.

O sumă de ziare italienești, printre care cităm:

„Tribuna“, „Messaggero“, „Il Popolo romano“, „La Vita“ și altele publică articole pline de elogii la adresa secției noastre și laudă pe comisarul României.

Marele ziar „La Tribuna“ își încheie astfel articolul: „Sălile, pentru gustul cu care sunt aranjate și pentru ceea ce cuprind, au atras delegaților români meritate felicitări din partea suveranilor și deșteaptă admirația publicului care le vizitează. Această frățească manifestare a poporului român va fi de sigur o bună ocazie pentru cele două popoare înrudite ca să se cunoască și să se aprecieze mai bine“.

Să sperăm și noi că așa va fi!
Roma, Maiu 1911.

Tiberinus.

DIN ȚARĂ

Scrisori din Budapesta

Din parlament — Coridoarele — Discuția la bugetul agriculturii

Când vorbesc la rubrica aceasta despre activitatea parlamentului ungar, înțeleg I. tot ce se petrece pe coridoarele parlamentului, cari — un fel de culise politice — nu pot fi lăsate în afară de apreciere, când e vorba de această activitate și II. ce se petrece în sala activității proprii parlamentare, unde răsună iarăș ecourile actelor puse la cale sau plinite în culisele casinelor, cluburilor...

Acum coridoarele (vom recunoaște dar „coridoarele“ ca pe un al treilea factor constituțional) sunt preocupate mai mult de frământările din partidul justhst.

Cine va mai ieși? La ce grad s'a ridicat căldura alianței cu „tovarășii“? Vor face justhiștii obstrucție serioasă? etc. etc.

Toate aceste sunt chestiuni mai anuzante decât vorbirile „economice“ din lăuntru.

Și fiecare zi aduce o senzație!

Încă unul a ieșit din partidul „roșilor“, încă unul, că „alianța“ pentru votul universal nu i-se pare destul de patriotică. Și în virtutea acestui „patriotism“ salturile îndrăznețe dintr'un partid într'altul se fac cu ușurință acomodat tradițiilor politice maghiare.

O apariție tot atât de ciudată a coridoarelor e Polónyi, vecinic preocupat cu „destăinuirile“, cari singure mai adună puțin public; dar destăinuirile întârzie, în schimb fostul șef democrat și curuțul cel mai curuțesc a devenit deabinele al poporalilor, cari îl văd cu bucurie în cercul lor (poporalii formează pe coridor o „roată“ aparte).

O altă preocupare a acestor coridoare constituționale sunt afacerile cu duelurile, tranșarea, descurcarea lor. Mai ales în timpul din urmă s'au ivit multe, ceea ce e explicabil, doar s'a discutat la bugetul agriculturii și aci gentrii cu miile de jughere au fost acasă. Se înțelege arareori ajung la sabie.

Totuș e o viață plăcută pe coridoare... (pe Siegescu nu l'am văzut în timpul din urmă)

*

Cu atât e mai serios parlamentul înlăuntru, unde se discută la cea mai serioasă parte a bugetului: *agricultura*.

Ungaria e o țară *agricultoră*... căci... și aci urmează motivările, cari dovedesc într'adevăr, că Ungaria e o țară *agricultoră*.

Ungaria e o țară *agricultoră*!... constată un Károlyi și împreună cu el marii agrarieni și marii proprietari deputați trag concluziile din această premisă: trebuie sprijinită marea proprietate, doar aceasta e însăș Ungaria *agricultoră*...

Ungaria e o țară *agricultoră*!... Și fiecare vorbitor vede această țară *agricultoră* în lumina programului îngust al partidului, unilateral și nu realitatea tristă, ce nu ar trebui asanată... Károlyi-eștii văd în Ungaria o țară *agricultoră* întru cât sunt latifundii; koșutistul vede o fericită țară *agricultoră*-fericită atunci, când va fi 48-istă, când se vor câștiga cutari „concesii“ dela Viena, sau când badea Ion de pe piscurile Carpaților va și unguște... Și când plin de mândrie națională exclamă „muncitul“ deputat guvernamental, Ungaria e o țară *agricultoră*, el vede agricultura perfecționată din Bihor, pământul șefului său Tisza, unde, vezi, „Românul cu Maghiarul trăiesc în armonie“.

Și nu lipsesc principiile economice, tractate științific cu pricina statistică aiături cu lamentații poetice din cele mai duioase despre cutare bade Ungur dela Nyiregyháza, „susținător al rasei unguște“ și descrierile coloratice ale unei șubi cu tulipani dela Keskemét.

Acum acest bade Lános sau András e în cea mai neagră mizerie, îi lipsesc cele mai elementare mijloace de trai, o familie mare cu o droaie de copii, ce plâng în cea mai frumoasă limbă, că nu e pâine etc. (spațiul nu-mi permite să citez mai departe din vorbirile rostite cu lacrimi în ochi).

Sau apoi tot acel bade András și Lános e un Ungur roșu, ca tulipanul, frumos, gras, mulțumit cu traiul tihnit, o droaie de copii, toți cu aceeași menire de susținători și înmulțători ai rasei maghiare etc. (aci urmează capitole întregi, ținute în termeni științifici despre „superioritatea“ țăranului ungar, situația lui materială strălucită etc.) Depinde de momentul inspirației și de programul, ce-i impune vorbitorului o anumită vorbire.

Și în răstimpul acesta, când „aleșii“ nației continuă cu atâta vervă, ce și-o dă comoditatea traiului (lista de a li-se urca le felurile a fost subscrisă de vre-o 300 deputați) în luxosul palat de pe malurile Dunării, zidit cu 40 milioane din „prisosul“ capitalelor adunate: Ungaria e o țară *agricultoră*, — realitatea vieții economice continuă a fi o realitate tristă pentru țară.

Mizeriile economice din Bihor și aiurea, rămașițele de relații iobage între feudal și iobag (acum mai ales administrația e feudalul), emigrările cu miile în America a țărănilor, cărora agricultura Ungariei divinizată în parlament nu le oferă elementare mijloace de traiu etc. toate acestea contrazic parcă aserțiunilor spuse cu atâta mândrie despre agricultura țării.

Da, Ungaria e o țară economică — a meseriilor economice.

Correspondent.

Városmajor - Sanatorium și Hydrotherapie

... 26 odăi aranjate cel mai modern. ...

Supraveghiere medicală continuă (constantă).

Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Bulevardul Ferencz-körút 29.

Director-șef: Dr. A. Cozmutza.

Conzultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Telefon 88—99.

D-ta numai așa vei cruta,

Rog sprijinul marelui public, cu stimă **Beregszászy Lajos**, cojocar, strada Deák-Ferencz nr. 32.

dacă nu vei pierde prilejul să cercezezi institutul de cojocărie a lui

Beregszászy Lajos,

unde se pot așeza spre îngrijire hainele de iarnă, buni, dozi, manșoane, etc. Lucrările de apărare în contra molilor, le conduce el însuși. Hainele se asigură contra focului și furtului amăsurat valorii lor.

Litere — Arte — Științe

În preajma adunării naționale

din 3 (15) Maiu 1848

În mijlocul mișcării generale de popoare, din anul 1848 nu mai puteau rămâne în amorfeală și nepăsători nici Români. Și nu puteau rămâne nepăsători, după ce au văzut direcția în care se mișca poporul maghiar și a înțeles scopul pe care-l urmărea politica maghiară.

Au început deci a se mișca și Românii. Și unei schinte dumezești, trimisă de sus, este a se atribui, că în una și aceeași zi s'au pus în mișcare în mai multe locuri.

Ziua aceasta, vrednică să fie trecută între sărbătorile noastre naționale, e — 25 Martie.

În 25 Martie s'a ținut conferință confidențială în Blaj.

În 25 Martie s'a ținut întrunirea primă a tinerimii române din Murăș-Oșorheiu.

În 25 Martie a apărut memorabila proclamație a lui Simeon Bărnăuțiu în Sibiu: și în fine, tot în 25 Martie s'a ținut și la Brașov o întrunire românească, în care s'a luat hotărârea să se înainteze magistratului orașenesc adresă, în cauza română.

Să începem cu Oșorheiu.

Demonstrațiunile și manifestațiunile erau la ordinea zilei și aici; și erau puse la cale și aici de tinerimea maghiară, care luase poziție energetică și pronunțată pentru uniune și pentru convocarea dietei din Ardeal, ca să decreteze uniunea.

Pe atunci se aflau mulți tineri români în Oșorheiu, absolvenți de studii, cari făceau praxă la tabla regească de acolo, pentru a se pregăti pentru o carieră sau alta.

În ziua de 25 Martie tinerimea maghiară din Oșorheiu a ținut o mare adunare, cercetată de multă lume, în care s'a decis înaintarea unei petiții la Monarh, pentru acordarea tuturor libertăților moderne și pentru uniunea Ardealului cu Ungaria.

Tinerimea română din M.-Oșorheiu a fost invitată în toată forma să iee parte și ea la adunare, și să subscrie petiția alături cu tinerimea maghiară. În desorientarea în care se aflau, tinerii români nu știau cum va fi mai bine: să meargă, ori să nu meargă, — pentru-că se temeau să nu compromită cumva cauza română, care începuse a se ivi tot mai mult pe plan. Mai juca rol și împrejurarea, că mulți dintre tinerii români erau pentru uniune, fiindcă îi ademeniseră celelalte unsprezece puncte din programul politic al Maghiarilor, votat la Pesta.

În cele din urmă Românii s'au decis să meargă și ei la adunarea Maghiarilor. Și au mers, nu numai, dar doi dintre practicanții, sau cum se numeau pe atunci, jurații români, au ținut chiar și vorbiri.

Unul dintre oratorii români a declarat în fața mulțimii maghiare, că: „Și eu subscriu această petițiune, dar o subscriu ca Român, și în speranța că:

a) se va șterge iobăgia fără nici o desdau-nare, nici din partea țaranilor, nici din partea statului, căci după dreptate țaranii ar avea drept de-a pretinde desdau-nare dela aristocrații unguri, pentru nedreptățile de veacuri îndurate, prin usurparea drepturilor neînstrăinabile omenești;

b) se vor respecta și garanța toate naționalitățile și limbile din Ungaria și Transilvania”. Iată că ideea a fost dată, ideea egalei îndreptățiri naționale, singura pentru care putea fi purtată lupta națională. Și tinerimea română din M.-Oșorheiu a înțeles-o și a început a o cultiva.

Seara, Maghiarii au aranjat demonstrațiunile pe strade. S'au ținut earăș vorbiri. La provocarea

colegilor săi români, cari se aflau de față (mai mult d'n curiositate), a vorbit și cancelistul Samuel Poruțiu, zicând următoarele:

„Fraților! Pentru-ce pretindeți voi ca toate să fie numai unguerești? Pentru-ce faceți și pe Dumnezeu Ungur? Haid' să zicem și să jurăm pe Dumnezeu popoarelor!

Maghiarii au început să-l huiduească, iar unul dintre ei l-a apostrofat cu cuvintelu:

„Dar d-ta ai scris uniunea; d-ta ești Maghiar acum, cetățene Poruțiu!”

Maghiarii și-au continuat demonstrațiunile, strigând „uniune sau moarte”, și cântând cântece însuflețitoare; iar Românii s'au retras, îngându-rași și nedumeriți, că oare de unde atât entuziasm, atâta însuflețire, la un popor atât de mic, cum sânt Maghiarii?

Și meditănd asupra lucrului, au venit la convingerea că: din voință tare și nestrămutată. Și au luat hotărârea să voească și ei! S'au întrunit deci și s'au sfătuit.

Tocmai atunci sosise la M.-Oșorheiu tinărul Nic. Birlea, trimis solie din Blaj, ca să vadă care este dispoziția tinerimii române din Oșorheiu. Era nepot al episcopului Leményi și naționalist înflăcărat, cum ne spune Papiu Ilarian.

Spunea, că în 25 Martie a fost în Blaj conferință, în casele canonicului Cipariu, pentru a se lua hotărâre, ce e de făcut în fața evenimentelor ce se desvolă. Au luat parte la conferință și clericii și studenții din clasele superioare. S'a ventilat ideea înaintării unei petițiuni la Monarh, idee susținută de canonicul Cipariu, — pe când canonicul Rațiu zicea, că petițiunea să fie înaintată nu numai Monarhului ci și dietei.

Spunea, cum profesorul Ioan Turcu, într-o frumoasă vorbire a accentuat, că Românii să nu se mai roage ci să pretindă, și cum clericul Todoran a răspuns: „nici să nu mai pretindem ci să înmăm ce e al nostru!”

Vorbea despre însuflețire de care sunt cuprinși toți cei din Blaj, — profesori și studenți, — și despre dorul de a și manifesta această însuflețire, dacă s'ar putea afla o cale potrivită.

Și calea a fost căutată și a fost aflată!

Seara, în ziua următoare, 26 Martie, vreo treizeci de jurați români se adunară de nou, în locuința lui Avram Iancu. Entuziasmul era la culme, pentru-că soluția se aflase. Concluzul ce s'a luat era: Să consultăm poporul; de aceea:

„Pe Dumineca Tomei, după Paști, toți tinerii căți se află în această mică adunare, cu toți cunoștii lor, civili și preoți, inteligenți și țărani, pe cari îi vor putea îndupleca, să se afle în Blaj”.

Toți cei prezenți au ridicat mâinile și au depus jurământ, că în Dumineca Tomei, irecând prin foc și prin apă, dând piept cu orice pericol, se vor întâlni în Blaj, și fiecare va aduce cu sine pe toți ceice voiesc binele neamului românesc.

Ca fulgerul s'a lăsat în toate părțile ideea ținerii unei adunări naționale române în Dumineca Tomei, care pretulindenea a fost primită cu mare bucurie și cu nespuse însuflețire. Era aprobată și salutată de toți Românii, ca singura modalitate de a scoate poporul român din desorientarea în care se afla.

Din gură în gură, din sat în sat a mers deci lozincă „La Dumineca Tomei în Blaj”, și nimeni nu se mai gândea la pedeci, ci numai la entuziasmul de care va fi cuprinsă obștea românească la luarea concluzelor.

Nicolae Bârlea a plecat în dimineața următoare îndărăt la Blaj, pentru a duce îmbucurătoarea veste despre cele întâmplate. Și a sosit la Blaj tocmai în momentul potrivit. Tinerimea dela școlaele din Blaj avea să plece în vacanțe,

pe sărbătorile Paștilor. Profesorul Aron Pumnul, luând știre despre hotărârea din M.-Oșorheiu, a compus numai decât o proclamațiune prin care se convocă adunarea națională pe Dumineca Tomei la Blaj. Studenții și clericii au copiat-o în sute de exemplare, și luând-o cu ei au împrăștiat-o în toate părțile țării locuite de Români, — pe unde au lăsat și cu gura faima despre proiectata adunare din Dumineca Tomei.

În câteva zile întreg Ardealul era pus în mișcare, și nimeni nu mai vorbea despre alta, și nu se mai gândea la alta, decât la frumoasa și măreața zi din Dumineca Tomei, în care și poporul român, înviat din o moarte seculară părută, va spune în fața lumii și a lui Dumnezeu ce voește și ce dorește.

Proclamațiunea lui Pumnul era de următorul cuprins:

„Trăiască împăratul și trăiască națiunile locuitoare în Ardeal: cea maghiară, cea sasă și a Săculilor!

Să proclamăm pacea, frățietatea și libertatea, căci scopul principal reședé în iubirea deaproapelui nostru!

Dar iubirea aceasta nu a existat până acum, fiindcă Românii nu au posedat drepturile pe cari le au celelalte națiuni și cari drepturi compet de mult și națiunii române. A sosit vremea, ca și Românii să ceară și să câștige aceste drepturi. Dar cine să le ceară? Cine e îndreptățit să o facă aceasta? Episcopul nu le poate cere, pentru-că el e numai părinte sufleteș al Românilor. Poporul român? Da; însă el nu e reprezentant în parlament. Atunci știe cine să le ceară? Îngur numai complexul, totalitatea poporului!

În scopul acesta e de lipsă, ca poporul să se adune și să se sfătuiască

E datorința protopopilor, preoților și a credincioșilor civili, ca din fiecare tract protopresbiteral să vină la Blaj protopopul câte cu doi preoți și cu câte doi oameni din fiecare sat, fie uniți, fie neuniți, căci doară toți suntem Români.

Să nu așteptați, ca vlădicul să vă cheme, ci avizați pe toți să vină și veniți toți! Să nu vă temeți de nimica. Spuneți celorlalte națiuni cu gura și dovediți-le, că noi le iubim pe ele ca pe niște surori, cu cari locuim în una și aceeași patrie, — dar dreptatea cere, ca și ele să ne iubească pe noi.

Spuneți-le, că noi nu voim să câștigăm drepturile omenești cu sabia, cu desconsiderarea legilor minții sănătoase, și, că de aceea voim să ne adunăm, ca să ne consultăm asupra drepturilor acestora, pentru-că dreptul câștigat cu sabia nu e drept, ci abuz și confiscare de drept, și durează numai până atunci, până nu ruginește sabia, sau nu obosește brațul care poartă sabia. Dar dreptul isvorit din mîntea sănătoasă durează atâta, cât însaș mîntea!

Comunicați principiile aceste compatrioților voștri! Spuneți-le să li-se închine și ei, și atunci nu va fi trebuință de tunuri! Atunci așa ne vom putea saluta unii pe alții: „Trăiască frățietatea!”

Români! Uniți-vă în cugete și adunați-vă la Blaj, pentru-că să ne înțelegem, ce să cerem dela părinții patriei?

Nu mai pe calea aceasta putem compune o petițiune în numele tuturor Românilor.

Cu aceasta suntem datorii patriei și națiunii; și dacă nu facem așa, necredincioși suntem țării, domnitorului și națiunii noastre.

Istoria așa ne va aprecia, și strănepoții noștri așa ne vor binecuvânta sau blăstăma, — dupăcum vor fi faptele noastre!”

În zilele înainte de adunare fierberea printre Români ajunsese la culme, și tot așa și însufleți-

Magazina fabricii de postav

Arad, piața Szabadság Nr. 17.

310 cm. stofă de lână curată pentru un rând de haine costă ::

Cor. 12—16—20—25.

Nu mai în provincă trimitem modele.

Leichner și Fleischer

rea națională. Nu mai era vorba despre alta, decât despre mergerea Românilor cu mic cu mare la Blaj, ca acolo, să se manifesteze cum nu s'a mai manifestat popor pe fața pământului.

Și se motiva necesitatea acestei manifestațiuni astfel:

Maghiarii ne spun și ne denunță lumii, că suntem un popor sălbatic, lipsit de orice cultură și de orice iubire de ordine. Să le dovedim, că chiar zeci de mii și sute de mii să fim laolaltă, turburări nu se vor face, pentru că suntem popor cu sentimente nobile, oameni iubitori de ordine!

Maghiarii ne spun, și ne denunță în sus, că aceea ce Români e numai dorința unor exaltați agitatori, cari folosesc ocaziunea pentru a pescui în turbure, — pe când masele poporului românesc sunt mulțumite cu situațiunea și nu pretind nimica din drepturile purtate pe buzele unora. Să le dovedim deci, că întreg poporul român, în frunte cu episcopii, cu clerul său și cu inteligența sa, *una este*, un cuget și o inimă, și cererile inteligenței române sunt *pretențiunile poporului întreg!*

Pentru a ne putea forma o idee clară despre agitațiunile cari domneau atunci printre Români, cităm din „Istoria Românilor” a lui *Papiu Ilarian*, martor ocular la toate cele întâmplate în acele zile de glorie românească, următoarele pasaje:

— „De când e țara Ardealului, agitațiune ca aceasta nu s'a făcut, nici mai puternică, nici mai cutezătoare, dar nici în spirit mai de pace și libertate.

Sălta tot sufletul român de bucurie națională!

Din părțile cele mai îndepărtate ale țării, cu merindea în spate, cu pieptul aprins de dorul libertății naționale, cu tinerii conducători în frunte și în frunte cu preoții cei mulți, cari erau adevărați părinți și păstori ai poporului, cu speranța în Dumnezeu și într'un viitor mai frumos al Românilor, îngânând toate amenințările, decrete, amăgirile și maltratarile inamicilor: așa alergau Români din toate părțile țării, gloate la Blaj, la adunarea Românilor din toată țara.

Toată românimea, toată țara era să se adune la Blaj. Din Martie până la 15 Maiu atâta spirit național au insuflat poporului agitațiunile tinerimii și ale preoțimii binesimțitoare, încât suflare de Român n'ar fi rămas acasă pe 15 Maiu, — ci toată românimea din toată țară, cu mic cu mare ar fi alergat la Blaj, dacă nu i-s'ar fi pus în cale sute și mii de piedeci din partea guvernului și a altor inimi ai Românilor.

Unii erau reținuți cu bățul, sau în temnițele oficanților ungurești, alții, gloate întregi, cu ochii lacrimați și cu inima sângerată erau siliți să meargă îndărăt, pentru că podurile trecătoare erau trase pe Murăș, Someș, Arieș și Târnavă.

Mulți însă, mai cutezători, au trecut apăle cu inotul și au ajuns la Blaj.

Alții în alte chipuri, cu alte măestrii și înșelăciuni, înfricați cu gloanțele și tunurile Săculor și a celorlalți soldați staționați în Blaj, — nu mai pentru aceea n'au venit la Blaj.

Cu toate acestea, atât de înaltă era însuflețirea națională a acestui popor asuprit, amărît și stors de atâtea secole, încât de pe banca solgăbirăului au alergat mulți la Blaj, știind bine, că la reîntorcerea acasă într'altă formă îi vor tiraniza aristocrații, — precum s'a și întâmplat, numai pentru că au fost la adunare la Blaj.

Printre toate pericolele acestea, curgeau mulțimile din toate părțile, din marginile țării, provăzuți toți cu merinde pe câte zece și mai multe zile.

Veniau ca un torent, căruia intrigile și terorismul unguresc acum numai ca îndesert i se opunea, ci care pe unde trecea prin sate și orașe, trăgea după sine, la adunare, pe toți cei nehoțărți și înfricați.

Veniau și inteligenți români, din Timiș și Criș, ai chiar din Dacia-inferioară“...

Aceasta era starea lucrului deci în preajma adunării mari naționale din Blaj și aceasta era dispoziția printre Români.

În veci binecuvântată fie memoria celor ce au știut provoca această dispoziție!

Pe zi de Luni căzuse memorabila zi de 3/15 Maiu, dar lumea românească începuse să sosească la Blaj încă de Vineri seara. Sâmbătă apoi, ziua întreagă curgeau cetele din toate părțile, inteligenți și popor, împreună.

Sâmbătă a sosit la Blaj și episcopul *Șaguna* din Sibiu, însoțit de inteligența din Sibiu și din Brașov. Era episcop de nou sfințit, și pe unde a trecut lumea i-a ieșit în cale și l-a întâmpinat cu mare pompă și însuflețire. Cei mai mulți dintre credincioșii săi, de clasa inteligentă, s'au alăturat suitei sale, care, când a ajuns în comuna *Mănerade*, se prefăcuse într'un convoiu impunător. În *Mănerade* îl aștepta o delegațiune a capitolului din Blaj, pentru a-l binevența și a-l ruga să fie, cât stă în Blaj. Oaspele capitolului, respective al episcopului gr.-cat. *Leményi*.

Episcopul *Șaguna* a primit cu bucurie învitarea frățească ce i-s'a făcut, și a descins la curtea episcopescă din Blaj, cu toate că dela Sibiu plecase cu intențiunea să-și ridice o baracă de scânduri în mijlocul pieței din Blaj și acolo să se încvartireze.

Tot Sâmbătă, spre seară, a sosit și *Iancu* și *Bulean* cu Moșii din Munții-Apuzeni, precum și *Moldovan* cu cetele groase de pe *Câmpie*. Astfel Duminecă dimineața piața Blajului gema de lume. Tribunii se aflau printre popor, vorbeau cu poporul, îl instruau, — și totdeauna când sosia câte o ceată nouă de Români o salutau cu: „*Hristos a înviat, libertatea a înviat*“, — răsunând din mii de piepturi românești creștinescul răspuns: „*Adevărat, a înviat!*“

Învălmășala era mare; dar cu toate că era adunată la un loc o mulțime ca și care poate n'a fost strânsă deodată la un loc nicidecum și niciunde: nu s'a ivit nici un accident, nici o turburare, nici o disordine, — drept dovadă despre maturitatea politică a acestui popor pus la probă de atâteori în ce-i privește indulgența.

Până la începerea liturghii tribunei au rostit mereu vorbiri poporului, întărindu-l în credința, că ora mântuirii are să bată în curând și pentru Români, — iar când s'a început celebrarea sfintei liturghii au intrat toți în biserică, uniți și neuniți împreună. Piața Blajului a rămas însă cu toate acestea plină de oameni. După liturgie episcopii *Șaguna* și *Leményi* au trecut de braț printre zecile de mii de Români din piață, cari i-au aclamat cu frenesie. Iar când episcopul *Șaguna* le-a ținut vorbire și le-a spus: „Da, suntem frați, și nu din fătărie, ci frați în Hristos, frați Români, frați, cari provoacă pe tot Românul să uite neplăcerile trecutului și să se considere toți de frați, așa cum frați sunt și episcopii lor“, — aclamările mulțimei au atins culmea.

Episcopii s'au dus la curtea episcopescă iar în biserică catedrală din Blaj a rămas întrunită întreaga inteligență română sosită în Blaj, pentru că să țină o *conferință prealabilă*, în scopul pregătirii programului pentru adunarea din ziua următoare.

Biserica era îndesată de Români inteligenți, veniți din toate părțile. Erau delegațiuni și din *Bihor* și din *Banat* (*Eutimiu Murgu* nu venise), și erau mulți și din România, pe atunci *Principatele-române*.

Erau prezenți chiar și câțiva Unguri și câțiva Sași, cari așteptau cu nerăbdare să vadă încotro se va apleca politica Românilor: spre uniune sau în contra uniunii? Căci până în momentul acela adevărata opiniune publică română nu se cunoștea.

Erau mulți Români inteligenți, cari din toată inima și din toată convingerea erau *pentru uniune*, și cu cugetul acela au venit la Blaj, ca să pledeze pentru uniune. Dar de altă părere era poporul, masele cele mari, — cari nu

voiau nici să audă de uniune. Ideia lui *Bărnuțiu*, că întâiu să se dea libertate deplină națiunii române, și apoi să se vorbească de uniune, — nu mai era idee, ci parte întregitoare din inimile românești.

La orele zece s'a deschis conferința, prin o scurtă vorbire de bineventare, rostită din partea canonicului din Blaj, *Vasile Rațiu*. Abia și-a terminat canonicul *Rațiu* vorbirea, și cei din biserică au început să strige:

— „*Să vorbească Bărnuțiu! Să auzim pe Bărnuțiu!*“

Între aplause și aclamări generale apare *Bărnuțiu* în fața altarului și ține în veci memorabilul său discurs, prin care a pus temelia neperitoare a politicii națiunii române din Ungaria și Transilvania. („*Cartea de Aur*“)

INFORMAȚIUNI

Arad, 2 Maiu v. 1911.

De-ale noastre.

In atențiunea cetitorilor noștri. Atragem deosebita atențiune a cetitorilor noștri asupra foiletonului, ce începem să publicăm azi din condeiul maestrului I. L. Caragiale sub titlul: Curiosul pedepsit.

Telegrame de condoleanțe d-lui dr. Vasile Lucaci. Clerul Vașcăului și-a exprimat regretele sale pentru pierderea neuitatei martire, prin următoarele telegrame:

Dr. VASILIE LUCAIU

Nagybánya
Laczfalu

In fața tristului mormânt ce astrucă mângâierea bătrâneței Voastre înalt plângând rugă cătră Domnul să dea familiei îndurerate mângâiere iar reposatei odihna celor drepti

Adrian P. Descanu,
protopop, Vașcău.

Dr. VASILIE LUCACI,
paroh

Nagybánya
Laczfalu

La lovitura tristă ce îndurați Vă rugăm să primiți lacrimile noastre ce le vărsăm pe recele mormânt al soției nobile, mamei bune și a neuitatei matrone. In veci pomenirea ei.

Ilie Bursășiu, paroh
Gheorghe Bogdan, paroh
Miron Boțîșel, paroh
Valeriu Moga, paroh
din tractul Vașcăului.

Examene. In comuna Dâmb (com. Cluj) s'a ținut la 12 Maiu nou examenul final cu școala poporală confesională.

Examenul a reușit foarte bine, dând băieții răspunsuri corecte și precise la toate întrebările. Meritul îl are învățătorul harnic Ioan Rus și părintele Colceriu, cari în cea mai bună armonie au muncit în cursul anului cu adevărat zel apostolesc la pregătirea aleasă a micilor odrasle românești. La examen a participat poporul în mare număr, de pe fața căruia se putea citi fericirea părintească, când au auzit pe micii școlari răspunzând atât de cuminte la toate întrebările. Preoțimea și învățătorimea din jur a fost de asemenea bine reprezentată.

La sfârșitul examenului s'a predat de către școlari trialogul, „despre superstițiune“, care a plăcut mult. Cântările românești au fost cântate cu precizie.

Din examenul bine predat se vede, că învățătorul Rus și-a împlinit conștiincios chemarea și mai ales s'a vădit, că dânsul a pus un pond deosebit pe creșterea națională a elevilor.

MAGAZIN IEFTIN
MAUTNER R.

☞ **Ieftinătate generală surprinzătoare.**

Cumpărând o cantitate mai mare de mărfuri am ocaziune a pune la dispoziția Onor. public, cu prețuri uimitor de scăzute: pânzetură, canafas (pânză lustrată), deliu de spălat, deliu francez, Batist de mătase, zephyr englez, albituri, șervete, fețe de masă, covoare, perdele, acoperitoare de pat, etc., orice obiecte din acest resort. Mulțime de stoffe și costume engleze cu jumătate de preț se capătă la magazinul ieftin al lui

MAUTNER R., Arad, str. Hunyadi Nr. 1. — Prăvălia e deschisă a. m. dela 8—12, p. m. dela 1 1/2—7 ore

Succesul învățătorului este a se mulțumi pe lângă hărnicia personală a lui și împrejurării, că între preot și învățător domnește cea mai bună armonie și în loc de frecări personale — atât de dese la noi — și-au concentrat ambii puterile la educația poporului. Cazul relatat poate servi ca model acclora, unde nu este armonie.

Protopop al Brașovului. Aflăm cu bucurie, că P. V. Consistor din Sibiu a numit în ședința de Luni de protopop al Brașovului pe dr. V. Saftu.

Felicitări.

† **Gerasim Rațiu.** Cu privire la moartea regretatului consilier ministerial Gerasim Rațiu primim din Budapesta următoarele amănunte: Regretatul Rațiu a desfășurat o activitate întinsă la ministerul de finanțe, câștigându-și merite însemnate în chestia monopolizării alcoolului în Ungaria. Monarhul îl decorase pentru aceasta cu ordinul „Crucei de fier” în rangul de cavalier... Rațiu a dispus prin testament, că averea sa în valoare de 15.000 cor. să se adauge la fondul pentru construirea unei biserici române la Budapesta. Regretatul Rațiu a fost prietenul intim al fericitului Gojdu. Pentru înmormântare s'a îngrijit epitropia bisericii române, dat fiind că defunctul nu avea familie.

Despărțământul Reghin (XXVI.) al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” va ține în 21 Maiu st. n. prelegeri populare în comuna Ilicel.

Prelegerile se vor ține din partea d-lor Simeon Zăhan preot în Cașva, Ioan Duma, preot în Săcal și eventual dacă va concede timpul dr. Ilie Popescu, avocat în Reghin.

La aceste prelegeri sunt invitați toți, cari doresc înaintarea poporului român.

Pentru despărțământ: *Dr. Ioan Harșia*, avocat, directorul despărțământului.

Din Petroșeni. Unii tineri necunoscuți din orașul nostru sub titlul „Tinerimea română din Petroșeni” și sub patronajul Reuniunii femeilor gr. or. române invită la o petrecere așa numită împreună cu dans, pe ziua de 21 l. c. n. destinând venitul ei în favorul școalelor gr. or. române din loc.

Pentru acest scop frumos, atât cultural cât și social, aranjatorii numai laudă ar merita, dacă petrecerea aranjată de tinerii români — respective cari se numesc români — nu s'ar lăpăda deja în invitările ei de timbrul național român, tipărite și trimise fiind — poate de dragul unilor „patrioți” — și invitați ungurești.

Domnii aranjeri necunoscuți, așa se vede, au uitat ori absolut nu voiesc a ști, că o petrecere românească, aranjată de Români pentru școală românească sub patronajul unei reuniuni române, numai cultură pur românească poate manifesta și trebuie să manifesteze, mai ales în așa loc ca Petroșeni, unde încunjuiați de cetele lucrătorilor străini, și terorizați din toate părțile, nu este periclitată limba în cel mai mare grad; — iar autoritățile numitei școli și reuniuni române așa se vede, nu se interesase, că de numele acestor instituțiuni naționale să nu se folosească acei, cari chiar în contra scopului acestora — limbei și culturii naționale — lucrează.

Toată chestia aceasta n'ar merita cuvânt, de nu s'ar aranja petrecerea amintită în numele tinerimei din loc, care nici ideie nu are, cine sunt aceia, cari își impun titlul de „tinerimea română din Petroșeni”, blamând tinerimea română cu invitațiile lor ungurești și probabil o vor blama — precum arată începutul aranjării — și în ziua petrecerii cu vre-un „csárdás” patriotic.

Domnilor aranjeri necunoscuți, dacă voțiți în tot chipul a aranja petreceri românești cu invitați ungurești insultând simțul nostru național, aveți

curajul și vă tipăriți și cinstiți nume în acele invitații, ca să știm barem, cine sunt acci tineri români, cari debutează cu manifestarea lor „patriotică” fără știrea — ba chiar cu desaprobară — tinerimei române blamând-o în cea mai mare măsură; — ori dacă nu cutezați aceasta, aveți barem atâta simț bun și creștere a nu lua titlul de „Tinerimea română”. Cu mult mai nimerit și special local titlu puteți lua. Aranjați petreceri în numele binecunoscuților „țipteri și baraberi”, cari având diferite limbi și naționalități vor permite să vă invitați „patrioții” cum voțiți; — tinerimea română însă nu vă permite să o blamați cu invitații ungurești!

Nou avocat în Șimleul Silvaniei. Primim următorul anunț: Am onoare a vă aviza, că mi-am deschis cancelaria advocațională în Șimleul-Silvaniei. Cu stimă: *dr. Valer Vicaș*, avocat.

Necrolog. *Vasilie Zehan*, student de clasa a VII-a gimnazială, după un morb greu și îndelungat, suportat cu rezignațiune creștinească și împărțășit fiind cu ss. taine ale muribunzilor, a părăsit această vale a plângerilor Joi în 11 Maiu n. 1911, la orele 9^{1/2} seara, în al 17-lea an al vieții.

Zădarnică a fost știința celor mai renumiți medici, zădarnice toate încercările pentru a-l putea mântui, căci moartea nemiloasă l'a smuls din brațele mamei sale răpindu-i cele mai frumoase speranțe.

Rămășițele pământești ale defunctului s'au așezat spre vecinică odihnă lângă tatăl său și sora sa, Sâmbătă în 13 Maiu n. 1911 la 2 ore după amiază în cimitirul bisericii gr.-cat. din Diciosânmărtin. Odihnească în pace!

Din patrie.

Vicecomitele comitatului Hunedoarei. În diferite rânduri am remarcat rezultatele mult grăitoare ale anchetei săvârșite în urma nenumăratelor plânsori și denunțări referitor la întreaga administrația comitatului Hunedoarei. Am pomenit cum secretarul ministerial dr. Balint Ilosvay a descoperit o mulțime de anomalii regretabile în administrația acestui comitat. În Aprilie s'a încheiat investigarea. Dr. Ilosvay a făcut un detaliat raport ministrului contele Carol Khuen-Hédervary. În acest raport sunt cuprinse date atât de compromițătoare la răbușul d-lui vicecomite Bela Pogány, încât ministrul de interne a aflat de bine să-l suspendeze din funcțiunea sa onorifică. Sâmbătă a iscălit decizia de suspendare.

Abuzurile, se răzbură mereu...

Când leul dela Geszt — critică Cetim în „Világ”: Stefan Tisza, scriind într'un număr trecut al revistei „Magyar Figyelő” împotriva liberugetării, îi pocnește bihorenește pe profesorii din Odorheiu, cari aveau curajul să-i ceară patriei maghiare pâne ceva mai moale. S'a vădit de atunci, că excelența sa, ca în orice chestiuni, are o concepție originală în ce privește critica. Crede d-sa: E prea ușor a te rosti în o chestiune ce o cunoști, dar dânsul critică numai, — cetitul nu e ocupație demnă de un boier! Și pe profesorii aceia din Odorheiu i-a plesnit cum se cade, că cetit-a însă aceea pentru ce i-a batjocorit?... Cum presupuneți așa ceva?

Din aceste câteva rânduri se va evidentia, că toate cunoștințele d-lui conte referitor la Petőfi se cuprind în următoarea propoziție: Era Ungur de treabă, îi ghiorăia des stomachul și scrisese o poezie intitulată: Nebunul. Dela acest nebun împrumută deci acel cunoscut biciu de foc, să plesnească cu el pe profesorii ce căutau ameliorarea situației, spunând că Petőfi a format destul, totuș nu se plânga atât ca domnii aceștia.

Excelență, d-ta n'ai cetit scriselile lui Petőfi! De le cetiai, ai ști, că luptătorul cu suflet învăpăiat al drepturilor popoarelor, tot așa a pretins răsplata cinstită a muncii sale, cum o pretindem noi. Atrag atențiunea binevoitoare a dlui conte la o singură epistolă scrisă de Petőfi către Arany:

„Trăind de pe-o zi pe alta, nu am vreme să creez asemenea opere, pentru cari nu primesc plata imediat. Vezi, prietene, așa-i mizeria. Da-mi-ar națiunea cel puțin 700-800 sute fiorini, aş dovedi, că banii nu i-a risipit în zadar. Asemenea ajutor, natural, numai dela națiune aş primi, dela particular nu mi-ar trebui, nici lumea jumătate în cinste. Adevărat că națiunea are și alta de lucru decât să se preocupe de așa ceva”.

Invățătura e: Celce nu știe turcește — să nu se provoace la Petőfi (un profesor). O splendidă dovadă de temeinicia și erudițiunea politicianului vestit.

Dela frați

Excursiunea M. Sale regelui Carol. În excursia Sa pe Dunăre, M. Sa regele Carol al României a primit la T.-Severin o călduroasă telegramă dela regele Serbiei, prin care li ura bună petrecere în călătoria Sa dealungul teritorului sârb.

În dreptul citadelei orașului sârb Cladova, Maj. Sa a fost salutat cu 21 lovituri de tun, iar garnizoana a dat onorul.

În dreptul insulei Ada-Caleh, detașamentul de trupă austro-ungar, aflat acolo, a dat onorul.

Dela curtea regală română. M. S. Regele și Principii Ferdinand și Carol, se înapoiază în Capitală la 8 Maiu viitor venind din Constanța.

M. S. și Principele moștenitor, vor lua parte la serbarea zilei de 10 Maiu, precum și la ținutirea drapelului mai Multor regimente care se va face la 9 Maiu.

M. S. Regina și AA. LL. Principesele Maria și Elisabeta și micii principii vor mai rămânea câțva timp la Constanța.

Suveranii nu vor lua reședința de vară la Sinaia decât la finele lunii Maiu, din cauză că lucrările de reparațiune ce se fac la Castelul Peleş, nu pot fi terminate înainte de această dată.

Chestiunea statuei lui Cuza se poate considera tranșată. Administrația comunală a primit statuia și în curând se vor începe lucrările pentru așezarea ei în centrul pieții Unirea.

D. Iorğa a adresat o scrisoare d-lui Șerban, casierul comitetului, rugându-l ca suma de 12.000 lei ce s'a trimis și care a fost strânsă de d-sa prin subscripție publică, să fie dată administrației comunitale spre a face postamentul.

Academia suedeză din Stockholm a bătut de curând o medalie comemorativă în memoria poetului Karl Strandberg, care a tradus, în limba suedeză un splendid volum de poezii populare românești. Traducerea a fost făcută după volumul german al lui A. de Kotzebue.

Programul congresului Ligei culturale. Comitetul Ligei culturale, secția Craiova, a schițat în trăsături generale programul congresului general al Ligei ce se va ține la 21 și 22 Maiu în Craiova. La 20 Maiu, orele 4. d. a. primirea congresiștilor la gară.

La 21 începerea desbaterilor. Seara festival la teatrul Național, cu concursul d-nei Maria Herăscu. La 22 Maiu continuarea desbaterilor.

Seara, la teatrul Național, conferința d-lui Iorğa.

Amănunte asupra sinuciderei tinărului I. Stoica din Ploiești. Vineri, la orele 9 dimineața, a fost adus în Ploiești corpul lui I. Stoica, care s'a sinucis Miercuri la Constanța.

Din gară corpul nefericitului a fost transportat la cimitirul Vișoara, unde a fost înmormântat.

KILENYI C. és T^{sa}.

Arad, str. József főherceg 11, la globul vânăt.

Au sosit noutățile de primăvară.

Preț ieftin extraordinar.

Pănuri de haine femeiești, mătăsuri, delaine, zephyre, cartoane, mănuși, ciorapi pregătiți de penitențieri. Asortiment bogat de umbrele, pălării de paie pentru dame. Modele și decoruri se capătă cu preț foarte scăzut.

Au asistat un numeros public și reprezentanții diferitelor societăți petrolifere.

Deși corespondentul din Ploești al unui ziar din Capitală caută să desmintă existența unor scrisori din partea aleasei inimei lui Stoica, totuși ele există și au fost predate de parchet fratelui sinucigașului.

O excursiune pe mare a principiiilor Nicolae și Maria. Principele Nicolae și principesa Maria în excursiunea ce au făcut în Orient cu vaporul „Împăratului Traian“, au vizitat mai multe orașe.

În Cairo au vizitat mai multe instituțiuni, unde li-s'a făcut o primire foarte simpatică

La Constantinopol micii principii împreună cu d. dr. Zaharof, au vizitat pe principesa egipteană Fatma.

În onoarea principilor s'au dat câteva concerte în palatul principesei Fatma, și s'au executat dansuri naționale turcești.

La plecare principesa Fatma a făcut micilor principii mai multe daruri, constând din covoare persiane și diferite obiecte orientale, oferindu-le totodată și două fotografii ale sale.

Decorați. S'au conferit următoarele ordine: Ordinul Carol I în gradul de comandor d-nului general de brigadă Leon Mavrocordat, șeful casei militare regale.

Steaua României în gradul de cavaler d-lui major Paul Anghelescu aghiotant regal.

Coroana României în gradul de comandor d-lor: Comandor N. Gracoski, aghiotant regal, și dr. Eduard Romalo din București.

Din străinătate.

Iniințarea grupului naționalist-independent în Duma. Douăzeci de membri ai partidului naționalist din Duma rusească printre cari chiar vicepresedintele Dumei, D. Wolkonski, au iniințat un grup naționalist-independent care pune înainte principiul Imperiului și respinge discuția exclusivă a chestiunilor privitoare la popoarele străine. Acest grup nou se apropie de cel al octobriștilor.

Progresul anarhiștilor din Houndsditch. Vineri s'a pronunțat sentința în procesul anarhiștilor din Houndsditch. Peter Rosen și Dubov au fost achitați. Terorista Vasilevska a fost condamnată la doi ani închisoare.

Interesantă e hotărîrea, că Vasilevska, fiind o refugiată politică, să nu fie extradată Rusiei după împlinirea pedepsei.

Peter pictorul e considerat ca autor moral al crimelor săvîrșite, dar n'a putut fi prins.

Două procese senzaționale la Moscva. Sâmbătă a început la Moscva procesul fostului prefect de poliție general Reinboth. Sunt citați peste 200 martori din toate clasele sociale.

Citirea actului de acuzare va dura 6 ore. Generalul care în timpul acesta s'a îmbogățit în urma căsătoriei contractate, e apărat de un avocat plătit cu 50.000 lei.

Acuzatul a apărut în civil. În același timp se judecă la Mosca un alt proces tot atât de senzațional.

E vorba de procesul prințului Wolkovski, fondatorul unei societăți de binefacere care e acuzat că a utilizat în folosul său donațiunile făcute societății.

Un mare concurs al aviatorilor militari francezi. Opt ofițeri din armata franceză, secțiunea aviațiunii, vor pleca în curând cu aeroplane militare din Paris spre granița spaniolă. Intâi se proiectase cursa chiar până la Madrid, dar ea nu se va face decât până la Pirinei.

Disolvarea comitetului „Uniune și progres“. Ziarul „Le Petit Parisien“ anunță, că guvernul turcesc a somat comitetul „Uniune și progres“ al tinerilor turci să se disolve, de oare ce existența lui e împotriva legilor Turciei.

Atentatorul la viața lui Maura. Tribunalul din Barcelona a început judecarea procesului lui Posa care a atentat la viața fostului prim-ministru spaniol Maura. Posa declară, că a comis atentatul cu intenție, vrând să ajungă în închisoare de oare ce suferia de o boală contagioasă și nu voia să stea bolnav acasă.

Un oraș manciurian mistuit de flăcări. S'a anunțat, că orașul Kirin din Manciuria chineză a fost distrus de un puternic incendiu. Flăcările au cuprins toate străzile. Au ars peste 3000 de case. Focul s'a întins cu o repeziciune mare, majoritatea caselor fiind de lemn.

Clădirile, în cari se aflau consulatele europene, au ars și ele afară de consulatul rus, care fiind la marginea orașului, a rămas neatins.

Câteva zeci de mii de oameni rămân fără adăpost.

Focul a fost pus de bande de Hunhuzi. Europeanii s'au refugiat cu toții la consulatul rusec.

Petersburg, 29. — Bandele de Hunhuzi au dat foc și altor localități din Manciuria, cari sunt pe linia ferată transiberiană.

Acuzația de omor ritual discutată în Duma rusească. Duma rusească a discutat interpelarea dreptei adresată ministrului de interne, dacă îi este cunoscut că în Rusia evreei întrebunțează pentru scopuri rituale sânge de creștin și că tot

în acest scop, gardianul Jușcinski a fost asasinat la Kiew în Martie 1911.

Interpelarea afirmă că omorurile rituale de către evreei ar fi constatate în mod neîndoios într-o serie de procese, în fața tribunalelor rusești.

Reprezentantul ministrului justiției a declarat că s'au luat toate măsurile spre a se stabili adevărul în afacerea omorului lui Jușcinski.

Urgența a fost respinsă cu 108 voturi contra 93 pentru. Interpelarea a fost trimisă în studiul unei comisii.

In urma interpelării, din Duma, asupra unui pretins omor ritual și mai ales în urma răspunsului în doi peri al guvernului, sunt temeri de izbucnirea de noi pogromuri antisemite.

Ciocniri de Vapoare. Vaporul *West-moreland* mergând dela Hamburg la Liverpool, s'a ciocnit azi dimineață, în dreptul lui Southgoodwin, cu vaporul spaniol „Bayo“, care s'a scufundat. Căpitanul și 4 matoși lipsesc.

Ceilalți 17 oameni din echipajiu se află pe bordul vaporului *Westmoreland* care, grav avariat, a sosit la Dover.

Vaporul „Merida“ s'a ciocnit, în dreptul capului Charles, cu vaporul *Farasut*. Merida s'a scufundat.

Regina Alexandra se abține dela serbările pentru încoronarea regelui Angliei. Produce senzație, că regina-văduvă Alexandra nu ia parte la nici o serbare organizată sub noul regim. Acum câteva zile s'a anunțat, că regina-văduvă nu va lua parte la încoronarea regelui Gheorghe. Pe ziua de astăzi se comunică că dânsa nu va asista nici la serbările ce se vor organiza în onoarea împăratului Wilhelm.

Regina-văduvă, care de altminteri se simte foarte bine, va pleca Luni dela Londra, urmând a se înapoia peste o săptămână.

Neînțelegerile Franco-Spaniole în chestia marocană. „Echo de Paris“ află din sursă autorizată, că actualmente au loc tratative la Madrid între ministrul de externe al Spaniei și ambasadorul francez asupra neînțelegerilor franco-spaniole în Maroc, în punctul principal îl alcătuște concesiunea acordată Franței pentru linia ferată Tanger el-Ksar.

Spania se plânge că Franța a obținut această concesiune nesocotind interesele Spaniei.

Guvernul spaniol a protestat apoi la Paris în contra împrumutului marocan de 43 milioane la Paris, pentru a cărui garanție s'au dat liniile ferate de cari e vorba.

Redactor responsabil: **Atanasie Hălmăgian.**

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL“.

M A R Y.

— Roman de Björnstjerne Björnson —

Traducere liberă de dr. Horia Petra-Petrescu

(34) — Urmare —

— „In casa d-tale din piață?“

Se înroși și ea.

— „Da, în casa noastră din piață. Dar nu mai pot zice casa „noastră“. Li veniră din nou lacrimile în ochi.

— „Îndată ce mă anunți, cum să viu“.

*

Vizita s'a ținut după opt zile.

Pe timpul celei mai furioase furtuni, a celei mai grozave din câte a văzut ținutul acesta. Sănurile de mare încă nu înghițaseră, umblau deci încă vapoarele.

Astăzi însă înaintau numai cu mare greutate. Dela oraș nu puteau mai departe.

Margareta Roey s'a mirat mult, când a trimis vorbă Mary, dacă poate să se ducă în casa Krog din piață.

Peste ființa ei zăcea o liniște sărbătorească, vorbea încet, pe cât îi permitea furtuna de afară.

— „Simțesc, că cinstești doliul unui alt om și sunt sigură, că poți să fi tăcută“.

— „Da, sunt“.

După câteva clipe, întrebă Mary: „Cine este loergen Thiis?“

— „Din mai multe motive, dau în socoteală, că D-ta...“

— „Atunci trebuie să întreb eu mai întâiu: Nu ești logodită D-ta cu loergen Thiis?“

— „Nu“.

— „Așa se vorbește“.

Mary tăcu.

— „Nici n'ai fost logodită cu el?“

— „Ba da“.

Atunci întrebă Margareta repede și veselă:

— „Ai rupt logodna cu el?“

Mary dete din cap afirmativ.

— „De asta se vor bucura mulți, căci loergen Thiis nu este vrednic de D-ta“.

Pe Mary n'a pus-o în uimire răspunsul acesta.

— „Știi ceva:“, întrebă ea.

— „Un medic-femeie, dragă Domnișoară, știe mai multe, decât poate să povestească“.

— „Dar cred totuși, că m'a iubit“, zise Mary, ca să se scuze totodată.

— „Da, am văzut toți asta“, îi răspunse Margareta. „De sigur te-a iubit mai sincer, decât a iubit vreodată o altă femeie“. Și adăose: „N'ai de ce să te miri. — Dar am cunoscut în Cristiania o fată tânără, fermecătoare. Era pe atunci „singura“ lui iubită. A fost atât de atinsă de simțemintele lui încât i-s'a dat, fiindcă nu se puteau lua în căsătorie“.

— „Ce a făcut?“

Mary sări speriată în sus. A auzit ea bine? Afară, pe uliți, era o furtună așa de mare, de puteai auzi vorbele cu mare greutate. Margareta îi repetă lămurit și hotărît:

— „A fost o bunătate de fată și a crezut, că e — de fapt — singura lui iubire“.

— „N'au putut să se ia?“

— „Nu, n'au putut; și i-s'a dat“.

Mary sări din nou în sus, stete însă pe loc. Voise să spună ceva, dar se opri deodată.

— „Nu te speria așa, dragă Domnișoară. Lucrul acesta se întâmplă des“.

La constatarea aceasta a Margaretei i-s'a părut Maryei, că s'a degradat la o treaptă joasă. Se puse din nou, încet, pe scaun.

— „De sigur n'ai experiența vieții în astfel de lucruri“.

Mary clătină din cap afirmativ. „Atunci mă miră, într'adevăr, că te-ai scăpat de loergen Thiis la timpul potrivit. Ala are rutină.“ Mary nu-i răspunse. „Noi am crezut că o să te măriți înainte de toamnă, mai cu seamă când s'au îmbolnăvit tatăl D-tale și Dna Dawes“.

„Așa am și plănuit, dar n'a fost cu puțință“.

Margareta n'a fost în stare să știricească ce zace după răspunsul acesta enigmatic, dar întrebă cu ochii scrutători:

— „I-a crescut pofta nebunește, nu?“ Mary se cutremură, dar își adună toate puterile și zise:

— „Il cunoști așa?“

Margareta întârzie puțin cu răspunsul.

— „Da“, zise ea, „eu sunt mai în vârstă decât ești D-ta și mai bătrână și ca el — dar, spre rușinea mea, mărturisesc sincer: mi-am pierdut mințile după el, în Cristiania, într'adevăr. A descoperit-o și el și — a făcut o încercare“. Ea râse.

In librăria diecezană din Arad află aplicare
un cassar.

Postul e a se ocupa în 1 Iunie st. n. Salar deocamdată lunar anticipativ **100 cor.** Preferiți sunt cei ce au absolvat vre-o școală comercială eventual cei ce au praxă în afaceri de librărie.

Ziffer Sándor

întreprindere de mașini de scris
Arad, strada Forray, palatul contelui Hunyady.

Unicul vânzător al mașinilor cu renume universal

Unterwood Visible,

se pot scrie deodată 15—20 exemplare; soliditatea lor e neîntrecută; provăzute cu litere românești după plac, se pot primi pentru probă și recomandare **fără taxă.**

Primește și pentru jurul Aradului întocmirea mașinilor în cursul anului întreg și sub îngrijirea mea de specialist, mașinile vor funcționa regulat.

Curs permanent pentru stenografie și contabilitate la mașină.

Mare magazin de aparținente de cea mai bună calitate.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu **becuri**, execută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Koch Dániel

întreprindere de instalarea sonerilor și telefonului
Arad, str. Deák-Ferenéz Nr. 42.

La librăria diecezană din Arad

se găsec

propise (corecte)

de examen

cu Cor. **1-20** o sută bucăți, plus 20 fileri pentru porto postal; asemenea cărți potrivite pentru premii școlare. ➔

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

Recipise de amanet,
aur, argint sdrobot și bijuterii,

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.
Arad, str. Weitzer János.
(Palatul Minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

Grill Károly

lăcătuș-tehnic, mașinist.
Világos (Casa proprie.)

Primește orice comandă de specialitate, d. e.: părți trebuincioase la edificii, garduri de fier și gratii de morminte. Cuptoare, modelul cel mai nou de cea mai frumoasă și cea mai bună execuție. Cumpene, greutate și mașini economice. — Stropitoare de vie se capătă și se reparază cu pricepere. Cu plăcere dau planuri și proiect de spese.

Grill Károly

lăcătuș-tehnic, mașinist.
Világos (Casa proprie.)

Wilhelm Wazek

Sibiu — Nagyszeben.

Fabrică de brânză de oaie cu motor electric.
Brânză fină de oaie, delicate,

Cascaval, brânză de munte și burduf,
salamă fină, șuncă, slănină, cârnați
expedează **ieftin**

Ioan Gabor

mester-țiglar și acoperitor cu le-
spezi de metal eternit.
str. **Demeter 122.**

Primește toate lucrările aparținătoare acestei branșe și le execută punctual, pe lângă cele mai moderate prețuri.

Servește bucuros cu planuri și preliminar de spese.

Înștiințare.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, că cu **1 Maiu** începând, mi-am mutat

cancelaria mea de arhitect

în strada Kápolna Nr. 6—6/a în casa proprie.

Primește orice întreprindere de edificare, pe cari le execut conform cerințelor moderne.

Mă rog de sprijinul on. public și în viitor.
Cu stimă

Fábián József

arhitect-zidar.

Mary îngălbeni, se ridică și se duse la fereastră. De afară biciuia, furtuna și ploaia, fereștrile. Erau silite să vorbească acum mai tare. Mary stete puțin lângă fereastră și privi furtuna, se întoarse apoi și se așeză în fața Margaretei, palidă ca moartea și agitată.

— „Îmi promiți, că n'ai să poveștești nici când despre ceace am vorbit noi astăzi?”

Margareta o privi mirată.

— „Să nu povestesc nimărui, că m'ai întreat de amănunte din viața lni loergen Thiis?”

— „Vreau să știu hotărît, că nu va auzi-o nimeni.”

— „La cine țintești?”

Mary o privi în față.

— „La cine țintesc?”

Nu înțelegea întrebarea.

Margareta se ridică:

— „A venit cineva, un domn, în oraș să-ți spună, că loergen Thiis nu este vrednic de d-ta. A sosit prea târziu. Eu cred, că tot ar fi bine să afle și el, că d-ta singură ai ajuns la convingerea cine este acest loergen Thiis.”

Mary îi răspunse repede:

— „Da, da, spune-i, spune-i, te rog. Va să zică, de aceea a venit?”, adăogă ea încet.

„Ce fericită sunt că mi-ai spus asta.

Rugarea mea a doua era...” — ea stete puțin pe loc — „a doua, care voiam să ți-o comunic, era... ca să saluți pe fratele d-tale din partea mea.”

— „Am să i-o spun. Și-ți mulțumesc pen-

tru asta. Știi d-ta prea bine cine ești în ochii fratelui meu.”

Ochii Mary-ei alunecară într'altă parte.

— „Sunt una din nenorocitele acelea”, zise ea, „care nu se știu conforma celor întâmplare viața lor întregă. Nu găsec firul, de care să mă țin, dar îmi plutește înainte un presimț, ca și când ar lua și fratele d-tale parte la soarta mea.”

Voia să zică de sigur și mai mult, dar nu putu. În loc de a urma vorba se apropie din nou de fereastră și se opri acolo. Tempestatea se auzea în odaie, cum năvălește de afară ca o revoltă a mii de glasuri. Striga par'că după ea.

— „Doamne, ce mai vreme”, zise Margareta cu glas tare.

— „Mă bucur că am să mă duc afară pe o astfel de vreme,” zise Mary și se întoarse spre ea cu ochi strălucitori.

— „Vrei să pleci pe o vreme ca asta?!” strigă Margareta.

— „Vreau să mă duc acasă,” îi răspunse Mary.

— „Încă și pe jos?!”

Mary se apropie și se opri în fața ei, ca și când ar fi vrut să-i spună ceva mare, ceva sălbatec. În loc de a vorbi însă, stete fără să spună o vorbă. Dar cuvintele nerostite reieșeau furtunatec din ochii, din fața, din pieptul ei; și-a ridicat brațele în sus și s'a trântit pe spate, cu un geamăt sălbatec pe sofa mamei sale, unde o văzuse șezând Margareta, când a intrat. Apoi își acoperi fața cu mâine.

Atunci înghenunchie Margareta în fața Maryei. Mary o lăsă, fără de nici o rezistență, să o îmbrățișeze și să o tragă la pieptul ei ca pe un copil obosit greu și bolnav. Isbucniră lacrimile, de te mișcau și ele, neputincioase și ele, ca lacrimile de copil. Capul îi căzu pe umărul prietenei.

Dar numai pentru o clipă, căci s'a ridicat mai apoi dintr'o smâncitură. Margareta îi șoptise în ureche, din nemijlocita ei apropiere:

— „D-Tale îți lipsește ceva. Spune-mi ce-ți lipsește?”

N'a primit nici un cuvânt drept răspuns. Margareta nu mai îndrăzni să spună ceva. Se ridică. Simți, că nu mai avea ce căuta aici.

Mary n'a întreprins nimic, ca să o rețină. Și-au luat rămas-bun. Și ea se ridicase.

Margareta nu se putu răbda să nu întrebe a doua oră când a fost lângă ușa:

— „Vrei într'adevăr să pleci la Krogskogen?”

Mary dete afirmativ din cap, ca și când ar fi zis: „Nu mai povesti de astea. Lasă-o în grija mea. O să o fac!”

Margareta plecă.

(Va urma)

Prima fabrică de
maccaroane și aluat în Ardeal

Jacob Uhl

proprietarii primei mori cu sul din Orlat
Sibiiu—Nagyszeben, str. Șaguna 17.

Filiale: Saggasse nr. 30, Jungerwaldstrasse nr. 3.

Își recomandă macaroanele și alte fabricate de aluat recunoscute ca excelente.

Institut nou de văpsit, curățire chimică și spălat cu aburi a albiturilor în Arad.

Instiințare. Am onoare a aduce la cunoștința on. public din Arad, că am înființat în **Arad, strada arhiducelui Iosif nr. 9**, un nou

institut de văpsit, curățire chimică și spălarea albiturilor cu aburi.

aranjat după cele mai moderne cerințe. Praxa câștigată pe acest teren în Capitală și alte orașe mari ale țării, sunt în stare să împlinesc toate condițiile celor mai gingașe pretenziuni. Asigur pe sprijinitori pe lângă serviciul prompt și și de prețurile cele mai ieftine. — Rog splinul on. Public.

Cu stimă: **EUGENIU JUNCAN.**

Comande din provincie se execută prompt și conștientios.

Cancelarie administrativă și birou de informațiuni în Budapesta.

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocusuale, administrative și comerciale; mijlocese împrumuturi personale, hipotecare și amortizaționale ieftin și în scurt timp; mijlocese cumpărări, vânzări, exarendări de bunuri, mașini, motoare și alte rechisite economice; finanțez parcelări de moșii, esoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școale și pentru cumpărarea de izlaze și pășuni; efeptuese tot felul de comande comerciale eventual și la bursă prompt pe lângă taxe moderate și anticipație pentru corespondență.

Dr. Constantin Manea, avocat dipl. -- VIII, Rggteleki-u. 10. I. 7. Telefon 171-27.

Au sosit cele mai frumoase și mai noi ghete de primăvară și vară.

Ghetele de bărbați și dame
Salamander

cu renume mondial,
se capătă în colorile galbină și neagră cu
16 coroane 50 fl.
escluziv la mine.

WEINBERGER JÁNOS
prăvăliă de ghete de rangul I-u.
Arad, piața Andrassy nr. 20.

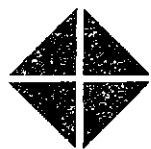
Comande din provință se execută în aceeași zi.

25 (11)

Recomanda în binevoitoarea atențiune a publicul. îndoleat

magazinul meu de monumente mortuare.

Mainte de a procura un monument mormântal, rog on. p. să-mi viziteze magazinele.

MENRÁTH JÓZSEF

atelier de sculptură în piatră și prăvălie de monumente mormântale.

Magazine: **Arad,** str. **Arhiducele-Iosif (József-Ióh.) nr. 11** și piața **Boros-Béni nr. 6.**

La
Librăria diecezană, Arad

se capătă

MINEILE

pe 12 luni, în 12 vol.
legate în pele cu copcii, 1 vol. 14.50, toate volumele Coroane 172.

Inginer
Eugen Tilea

Bureau Tehnic

București, Calea-Victoriei 76.

Projectarea și construirea
de vile, școli și tot felul
de clădiri în stil românesc
:: și modern. ::

Construcțiuni în beton
armat, alimentări cu apă
și canalizări de orașe,
construcțiuni de magazii
- de cereale etc. -

Wällischhof

stabiliment de hydrotherapie și
sanatorii aranjat conform tuturor
recerînțelor moderne; — dietetică
după sistemul lui **dr. Sahmann**; —
(băi de aer, de soare, de aburi, de aer cald,
de acid carbonic, de oxygen, de radium,
băi medicinale, băi electrice, gimnastică, etc.)

30 minute depărtare dela Viena în regiune romantică
și sănătoasă. Indicat la toate boalele nervoase și cele
ale schimbului organic (neurasthenie, histerie, anemie,
diabet, diatheză urică, reumatism, boale de stomach
: : și de intestine, etc. : :

Cure de îngrășare și de slăbire. — Nu se primesc în
: : stabiliment: boale infecțioase și boale psihice. : :

Posta: Maria-Enzersdorf bei Wien.

Telegr. și telefon: Wällischhof-Giesshübel bei Wien.

Cu prospecte și detalieri stă la dispoziție
direcțiunea și medicul-șef al stabilimentului:

Dr. Marius Sturza.

MAISON STEINER

(CHAPEAUX POUR DAMES)

Specialități de pălării pentru dame

salon de modă

Arad, strada Forray nr. 2/a

casa lui dr. Lukácsy, sub poartă la stânga.

Rog stimatul public din Arad și împrejurimi să-mi
viziteze magazinul asortat din belșug : :

cu **pălării de dame** după moda
cea mai recentă **parisiană**,
din saloanele: Suzanne, Virot, Georgette,
Ester, Mayer, Carlier, etc.,
fără obligamentul de a cumpăra.

Birou de cumpărare: Louis Mayer 39, rue Richelieu, Paris.